

nova Delavska enotnost

številka 45 / letnik 59 / Ljubljana, 21. december 2000

Glasilno

Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije

*vesel božič in srečno novo leto 2001
želijo zvestim bralcem in naročnikom*

- Predsedstvo ZSSS,
- Sindikat državnih in družbenih organov Slovenije (SDDO),
- Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije (SDE),
- Sindikat delavcev finančnih organizacij Slovenije,
- Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije (SGiT),
- Sindikat gozdarstva Slovenije,
- Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD),
- Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije (Sindikat KNG),
- Sindikat kmetijstva in živilske industrije Slovenije (Sindikat KŽI),
- Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije (SKEI),

- Sindikat komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (SKVNS),
- Sindikat Glosa (Sindikat kulture Slovenije),
- Sindikat lesarstva Slovenije (SINLES),
- Sindikat obrtnih delavcev Slovenije,
- Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije,

- Sindikat delavcev prometa in zvez Slovenije (SDPZ),
- Sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije (STUPIIS),
- Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije (Sindikat VIR),
- Sindikat delavcev trgovine Slovenije (SDTS),
- Sindikat upokojencev Slovenije (SUS),
- Sindikat poklicnega gasilstva Slovenije in
- uredništvo Nove Delavske enotnosti

"Po novem letu bom res zamenjal službo."

LAŽJE SI JE OBLJUBITI, KOT OBLJUBO IZPOLNITI.

Zavarovalnica Triglav pa vam obljubo izpolni takoj: če boste do konca leta vplačali dodatno pokojninsko zavarovanje, boste lahko znesek vplačane premije že za letos odšteli od osnove za dohodnino.

Pokojninski steber

Zavarovalnice Triglav

Tudi v prihodnjem letu bo treba stopiti skupaj

V prihodnjem letu bo za našo organizacijo verjetno najpomembnejši nov zakon o delovnih razmerjih. Načela iz tega zakona bodo tako ali drugače krojila položaj več kot 700.000 delavk in delavcev v naši državi. Že priprave na njegov sprejem so razkrile protislovne interese, ki jih imamo o rešitvah v njem sindikati in predstavniki kapitala. Prepričan sem, da je od sedanje generacije sindikalistov odvisen tudi položaj tistih, ki bodo v delo vstopali v prihodnjih desetletjih, torej tudi naših otrok in vnukov.

Že letos smo trčili ob ljudi, ki želijo uveljaviti moto, da le povečevanje dobičkov vodi k napredku. Za ta cilj, s katerim se poosebljajo, so pripravljene narediti prav vse za zmanjšanje pravic zaposlenih. Žal se ne zavedajo, da z zmanjševanjem pravic delavcev žagajo tudi vejo, na kateri sami sedijo.

Da bi preprečili podiranje tistega, kar je delavcem sveto, se novim konfrontacijam ne bomo mogli izogniti. Ni cene, ki bi nas odvrnila od tega, da bi sodobna načela delovnega prava, ki jih imamo v sedanji ureditvi in jih spoštujejo tudi v razviti Evropi, obranili v interesu naših članov.

Sindikati se strinjamo z zahtevami, da mora postati naše gospodarstvo sposobno za konkurenčni boj. Ne sprejemamo pa tega, da bi morali zaradi te zahteve pozabiti, da to ni mogoče brez motiviranih delavcev. Če naši delavci ne bodo živeli v ugodnih življenjskih razmerah, si verjetno ni mogoče predstavljati, da bodo za delo dovolj zagnani. Novi

zakon o delovnih razmerjih je za Slovenijo vsaj tako pomemben, kot je bil zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Če bo potrebno, bo ZSSS to tudi dokazala.

Dogovor o plačni politiki še velja in zato mora januarja priti do uskladitve plač z rastjo življenjskih stroškov. Temu se ZSSS ne more odpovedati. Na pogajanjih o novi plačni politiki bo treba rešiti zelo zahtevna vprašanja, zato jih ni mogoče končati čez noč. Če bi bila inflacija eno- do dveodstotna, bi lahko hitro prišli do nove rešitve. Ker pa je inflacija neznanka, napovedana je sicer šest- do sedemodstotna, ne smemo dovoliti, da bi ogrozila najslabše plačane; zato bodo pogajanja konfliktna in zelo naporna. Zavedamo pa se, da ne smemo ostati brez dogovora, saj bi v tem primeru ostali brez pravil igre. To pa bi bilo le voda na mlin delodajalcem. V džungli bi namreč veljala le pravica močnejšega, kar pa delavci zanesljivo niso.

V prihodnjem letu se odpira tudi tretja fronta, pogajanja o novih kolektivnih pogodbah dejavnosti, ki so letos povsem zastala. Velika večina sindikatov dejavnosti je na svoje pozive za pogajanja prejela le odgovor, da ta niso mogoča. Le nekaj sindikatov je zvedelo, da bi bilo pred pogajanja treba rešiti še kaj drugega. Ta nepripravljenost za pogajanja v dejavnostih ruši zaupanje v socialne partnerje tudi pri sindikatih, ki prejšnja leta niso imeli slabih izkušenj. Tudi mi vemo, da so dejavnosti v zelo različnem položaju. Kar je mogoče denimo za kemike, ne zmorejo tekstilci ali lesarji. Na teh pogaja-

njih bi se te razlike lahko pokazale, v dejavnostih bi lahko dobili dokaj različne izhodiščne plače.

Bil bi velik pesimist, če bi mislil, da nikjer ne bo napredka. Raje upam, da bo v nekaterih dejavnostih prišlo do premika. Za kompromise je potrebno, da ena stran razume, kaj hoče druga stran. Naši nasprotniki bi morali razumeti, da slabo plačani delavci res nimajo alternative. V še slabšem položaju pa so brezposelni.

Ob vseh teh izzivih, ki so pred nami, in ob objektivnih razlikah v položaju delavstva je za ZSSS najpomembnejše, da smo čim bolj enotni. V vseh ključnih zadevah moramo stopiti skupaj, kot smo v preteklih letih že večkrat. Naše dosedanje delo nas obvezuje, da ostajamo trdno skupaj tudi v prihodnje. Brez skupnega boja ne moremo izpolniti pričakovanj delavcev, ki so večkrat dokazali, da smo močnejši, kot so nas protniki mislili.

V Svobodnih sindikatih se ne obdajamo z zidom in zato vemo, da so naše gospodarstvo, delovna mesta in tudi pravice precej odvisne od Evrope. Zaradi tega moramo sodelovati s kolegi iz drugih držav in v Evropski konfederaciji sindikatov. S tem bomo preprečili, da bi Evropo krojili le poklicni politiki, diplomati in lastniki kapitala. Evropa morajo sooblikovati tudi delavci. Le tako bodo z našim vstopom v Evropsko unijo na boljšem tudi delavci. Če tega ne bomo mogli doseči, je boljše, da v Evropo sploh ne gremo. Še slabše pa bi bilo, če bi iz Evropske unije k nam prišlo le tisto slabo, saj tudi tam ni vse zlato.

Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Ne glede na stranko, iz katere prihajajo, se ministri za kmetijstvo radi odzivajo na vabila Sindikata KŽI. Tako je tudi to sredo minister Franc But prišel na sejo tega sindikata in med drugim povedal, da na njegovem področju v Evropsko unijo že vstopamo. Ker imajo sindikalisti zanj veliko vprašanj, še posebej v zvezi s prevzemi podjetij in posledicami za delovna mesta, bo minister prišel še na širše posvetovanje, na katerem naj bi obdelali čim več odprtih vprašanj.

Kolega Ivan Krpan, predsednik sindikata podjetja Nafta Lendava!

Obveščen sem o težavah, ki si jih doživel, ko si kot predsednik sindikata družbe Nafta Lendava zastopal sindikalna stališča in sklepe v zvezi s sanacijo družbe. Brezobzirno šikaniranje posameznih članov uprave in grožnje so za Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije popolnoma nesprejemljive in v nasprotju z mednarodnimi konvencijami, ki dovoljujejo svobodo sindikalnega delovanja, in evropsko uveljavljenimi načeli socialnega partnerstva.

V imenu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in v osebno imenu Ti iskreno čestitam za odločnost pri uveljavljanju in zastopanju sindikalnih stališč ter izražam popolno podporo Tvojemu delovanju. Moč Zveze svobodnih sindikatov Slovenije sloni na takšnih sindikalnih zaupnikih, ki se v podjetjih in družbah pogumno in odločno borijo za uveljavljanje delavskih interesov in sindikalnih stališč. Ponosni smo, da si tudi Ti eden od teh.

Želim Ti čimprejšnje okrevanje in prijetne praznike v krogu svojih najbližjih!

Lep pozdrav!

Mag. Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Gospod Ivan BIZJAK, minister za pravosodje!

Iz medijev smo izvedeli, da so na skupščini Odvetniške zbornice Slovenije sklenili, da vam pošljejo v soglasje predlog spremenjene odvetniške tarife, po katerem bi bilo treba za pravljanje v individualnih delovnih sporih po novem odšteti praviloma še enkrat več denarja kot doslej.

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije zvišanju odvetniških tarif ostro nasprotujemo. V letnih poročilih varuha človekovih pravic, tudi v lanskem, je ugotovljeno, "da sta revščina in socialna stiska prepogost pojav" ter da "socialni razlogi ne smejo posamezniku preprečiti uresničevanja ustavno zagotovljene pravice do sodnega varstva".

Zato v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije od vas, spoštovani gospod minister, pričakujemo, da ne boste dali soglasja k zvišanju odvetniških tarif.

Lep pozdrav!

Mag. Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Dragi kolegi, drage kolegice!

Od leta, ki je pred nami, si veliko obetamo. Nekateri sebi (in drugim) zadržno obljubijo, da bodo postorili to in ono, kar jim v starem letu ni uspelo, drugi bodo le nadaljevali uspešno pot, tretji bodo začeli povsem na novo.

Naša sindikalna organizacija je tako živ in kompleksen organizem, da ga ne moremo strpati v nobenega od teh kalupov.

Ravno nasprotno – naša organizacija bo v novo leto stopala po vseh teh poteh.

Kaj bomo zastavili povsem na novo?

Na pomolu so spremembe pri financiranju in organiziranosti, še velike luknje so pri promociji sindikalne organizacije, pa tudi pri izobraževanju in odgovornosti kadrov, vse več je težav v zvezi s pogoji za delovanje sindikalnih funkcionarjev.

Del našega članstva živi v revščini brez lastne krivde.

Zaslužki v nižjih plačilnih razredih cele vrste gospodarskih panog (gradbeništvo, tekstilna, oblačilna in usnjarska industrija, lesarstvo itd.) so bedni in ne omogočajo preživljanja niti zaposlenemu, kaj šele njegovi družini. Raszlojenost naše družbe je socialno nesprejemljiva in gospodarsko škodljiva, razkrajja zaupanje ljudi.

Zato moramo v novem letu začeti odločen boj

- za višje plače,
- za novi zakon o delovni razmerjih po meri delavca,
- za pravičnejšo, pravno državo.

Bolj uspešni in učinkoviti bomo, če bomo znali in hoteli bistvene razvojne probleme Zveze svobodnih sindikatov ločevati od osebnih ambicij.

Poleg večje strokovnosti, poguma, zaupanja in spoštovanja bo potrebno uvesti tudi neprijetne ukrepe, to je nadzor nad delovanjem lastnega kadra, saj je nedopustno, da lahko posamezniki delujejo mimo sprejetih sklepov in usmeritev.

In kaj lahko z zadovoljstvom prenesemo v leto 2001?

Izstopa zlasti:

- uspešno pravno zastopanje članstva,
- več kot sto novih članov,
- vsi naši člani so prejeli regres za dopust,
- uspešno sodelovanje z inšpektorji za delo ...

Dobre izkušnje bomo prenesli naprej, ne bomo si zatiskali oči pred napakami, poskušali bomo še bolj prisluhniti članstvu in uvesti tudi kaj svežega, novega in zanimivega.

Hvala za dobro sodelovanje!
Želim vam prijetne praznične dni,

pa trdnega zdravja in sreče v krogu svojih najdražjih.

Justi Arnuš, sekretarka Območne organizacije ZSSS Domžale

P. S.
Sredstva, namenjena za božično-novoletno obdarovane in voščilnice, smo podarili krajanom Loga pod Mangrtom.

Namesto čestitke

Večkrat me prijatelji, znanci in tudi bralci Nove Delavske enotnosti sprašujejo, zakaj zadnje čase moje pero molči, zakaj nič več ne pišem. Pravijo, da bi bilo dobro, da se kaj napiše, da me pač, vsaj ti, radi berejo. Moram priznati, da mi to laska in vesel sem. Zakaj pa pero ne steče, je dolga in zapletena zgodba. Nabralo se je toliko, da če bi pisal o tem resnico, ne bi bilo lepo, če pa bi pisal lepo, ne bi bilo resnično. Ko so mi nekateri bralci predlagali, naj kaj napišem za dobre želje v novem letu, sem bil v zadregi, kaj še ob teh dogodkih sploh napisati, da bi bilo novo in ne preveč obrabljeno. Pa sem v roke, na srečo, prijel knjigo Modrost življenja in zazdelo se mi je, da bi namesto čestitke preprosto prepisal nekaj modrosti, ki so zdaj tu pred vami. Nekaj o življenju, ki ga živimo, in kaj si o njem mislimo. To sem izbral namesto tiste ustaljene navade, čeprav mislim, da tudi ta gotovo izraža iskrenost in dobre želje, tako po sreči, po zdravju, po dobri volji, po ljubezni, po miru, po prijateljstvu ...

Ljudje so nespametni, nelogični in zagledani vase.

Vseeno jih imejte radi!

Če počnete dobro, vas bodo ljudje obdolžili, da tako ravnate iz sebičnih in skritih nagibov.

Vseeno počnite dobro!

Če boste uspešni, si boste nabrali lažnih prijateljev in pravih sovražnikov.

Vseeno bodite uspešni!

Poštenje in odkritosrčnost naredita človeka ranljivega.

Vseeno bodite poštene in odkritosrčni!

Današnja dobrota bo jutri že pozabljena.

Vseeno bodite dobri!

Največje ljudi z največjimi idejami lahko uničijo najmanjši ljudje z najbolj prilehnimi idejami.

Vseeno bodite človek velikih idej.

Ljudje imajo radi nižje od sebe, sledijo pa višjim.

Vseeno se kdaj potegnite za koga, ki je nižji od vas!

Kar gradimo leta, se lahko podre čez noč.

Vseeno gradite!

Dajte ljudem vse najboljše, pa jih boste kljub temu dobili po zobeh.

Vseeno dajte ljudem najboljše, kar premorete!

Življenje je dar – sprejmi ga!

Življenje je avantura – udeleži se je!

Življenje je skrivnost – odkrij jo!

Življenje je igra – igray jo!

Življenje je borba – bori se!

Življenje je lepota – poveljuj jo!

Življenje je sestavljanica – sestavi jo!

Življenje je priložnost – izkoristi jo!

Življenje je pesem – zapoj jo!

Življenje je cilj – doseži ga!

Življenje je poslanstvo – izpolni ga!

Življenje je odmev, zato zakriči: kako rad živim!

Naj mi bo dovoljeno zaključiti čestitko z mislijo, da je človek tak, kakršne so njegove misli: in če seješ misli, žanješ dejanja in če seješ dejanja, žanješ navado, in če seješ navado, žanješ značaj, in če seješ značaj, žanješ usodo. Rajko Lesjak, sekretar ZSSS

Denar za novoletne voščilnice v območni organizaciji ZSSS za Gorenjsko smo namenili invalidki samohranilki Mileni Dekić iz Kranjske Gore z željo, da njej in njenima otrokoma omogočimo tudi nekaj prazničnega veselja. Milena Sitar

Pogovor s Sandijem Bartolom, sekretarjem Sindikata delavcev trgovine Slovenije

Za pogovor s sekretarjem Sindikata delavcev trgovine Slovenije Sandijem Bartolom smo se odločili, ker je letos prav ta sindikat v marsičem zaznamoval sindikalno gibanje in tudi izstopal iz njega. Odprl je kar široko fronto vprašanj in bil, sodeč po odmevnosti v javnosti in odzivih med članstvom, tudi uspešen. Bartol se je osebno najbolj izpostavljaj in doživel tudi poskuse delodajalcev, da bi ga onemogočili ali vsaj zmanjšali njegovo moč.

poslovnega sistema?

Mislím, da se odnosi z vodstvom Mercatorja izboljšujejo. Že v začetku leta smo se na pogajanjih uspešno dogovorili za podjetniško kolektivno pogodbo, ki daje zaposlenim večje ugodnosti kot kolektivna pogodba dejavnosti. Uveljavili smo osnovne plače, ki so nad ravnijo tarifne priloge. V tej pogodbi so tudi različni dodatki k plačam, zlasti dodatka na pogoje dela in odgovornost. Ugodnejše so tudi jubilejne nagrade. Ob podpisu te pogodbe je bil za njeno izvajanje dogovorjen začasni moratorij. Tega smo prekinili na nedavnih pogajanjih, ko smo se dogovorili za aneks te pogodbe. Ta je omogočil, da plače in vse drugo od 1. novembra naprej obračunavajo po podjetniški kolektivni pogodbi. Plače so se torej povečale.

Iz tega je mogoče sklepati, da SDTS in vi osebno niste več

prav tu je koren problemov, katerih reševanje je poslanstvo našega sindikata.

Konfrontirali ste se tudi s predsednico sindikata Poslovnega sistema Mercator Katjo Galof. Zakaj?

Katja Galof se je kot predsednica sindikata v nekaterih ravnanjih distancirala od politike našega sindikata.

Želim, da se to ne bi več dogajalo. Želim tudi, da bi ta sindikat deloval legitimno, za kar si utemeljeno prizadeva Stane Drobnič, sekretar območnega odbora SDTS. Mislím na to, da je mandat potekel tako vodstvu sindikata na ravni obvladujoče družbe kot v poslovnem sistemu.

Kljub temu sem sodeloval na pogajanjih o podjetniški kolektivni pogodbi, pomagali so tudi drugi funkcionarji republiškega in območnega odbora SDTS. Sodelovati želim tudi v bodoče.

Poleti ste se spopadli z vodstvom E. Leclerca, ki je v Ljubljani odprl hipermarket.

Je odnos do sindikata spremenil tudi direktor tega podjetja?

Naši odnosi z gospodom Higonetom so zelo konstruktivni. Tudi sam priznava, da je spočetka podcenjeval vlogo in moč sindikalnega gibanja v Sloveniji. Sam pravi, da mu je neprijetna izkušnja s sindikatom omogočila, da je z nami vzpostavil drugačno razmerje. Pričan sem tudi, da je ureditev odprtih vprašanj pozitivno vplivala na položaj tega novega trgovskega centra na našem trgu – odnos kupcev do E. Leclerca je boljši. Pričan sem tudi, da je naše uspešno delo v tem podjetju v tuji lasti povečalo ugled SDTS.

Nedavno ste organizirali nočni sestanek članov sindikata v Emoni Merkur. Ste probleme trgovk uspeli rešiti?

V tem pred leti uglednem podjetju, kjer se zaposleni skoraj niso pritoževali, je bilo članstvo letos izpostavljeno različnim eksperimentom. Posledice Mercatorjevega prevzema so občutili na svoji

se dva dni v tednu, ko imamo dežurstvo, oglašuje precej delavcev.

Pri konfrontacijah so vam nasprotniki očitali marsikaj, naprimer demagogijo, nastopaštvo, populizem. Kako gledate na takšne očitke?

Sprejemam jih kot kompliment svojemu delu. Če mi veliki direktor v svojih informacijah ali intervjuju nameni precej prostora, je to zame in sindikat kar dobra reklama.

Sem pa seveda bolj vesel zahval, ki mi jih pošiljajo delavci. Prejel sem jih od delavcev iz BTC, E. Leclerca, Name, Metalke, Baumaxa a Odnosi z vodstvi teh družb so sedaj zgledni. Vse skupaj po mojem mnenju dokazuje, da me direktorji vse bolj spoštujejo. Pričakujem, da bo do sprememb prišlo tudi v Mercatorju in Emoni Merkur.

Slovensko sindikalno gibanje trpi zaradi razdrobljenosti. Ali zaradi uspešnosti SDTS prihaja do zблиževanj z nekaterimi sindikati?

Naše odmevne akcije so naletele na ugoden odziv drugih sindikatov, še posebej KNSS, ki so nas jav-

Plačna politika je med najpomembnejšimi sindikalnimi nalogami. Ste pripravljene za okrepitev stroke na tem področju nameniti tudi več denarja?

Absolutno smo pripravljene, saj je to področje v ZSSS sedaj preveč na stranskem tiru. Če se bodo za krepitev tega področja odločili tudi drugi sindikati, smo tudi mi pripravljene prispevati potrebna sredstva.

Ko ste ocenjevali uspešnost SDTS, ste verjetno kaj rekli tudi o prisotnosti sindikata v medijih in prek njih v javnosti. Kaj ste ugotovili?

Za našo uspešnost imajo zasluge tudi mediji, ki so nas redno spremljali in bili praviloma naklonjeni našim akcijam. Imeli smo več tiskovnih konferenc, ki so bile zelo dobro obiskane. Mediji so o SDTS letos objavili več kot 200 prispevkov.

Nisem le bralec prispevkov v časopisih. Ker želim, da je SDTS v Novi Delavski enotnosti predstavljen celovito, vanjo tudi sam pišem. Če v kateri številki ni o našem sin-

“Odnosi z direktorji se kljub vsemu izboljšujejo”

Koliko ljudi vas obišče na normalni delovni dan?

Običajno pride od deset do dvajset trgov in trgovcev, kar polovica jih želi vstopiti v naš sindikat – Sindikat delavcev trgovine Slovenije (SDTS). Ko jih vprašam, kje so dobili moj naslov in telefon, mi povedo, da na inšpekciji dela, zavodu za zaposlovanje, tudi na združenju za trgovino. Veliko jih pride, ker so jim to svetovali kolegi, ki imajo s sindikatom in mano dobre izkušnje. Mogoče prihajajo tudi zaradi tega, ker nisem še nikomur odklonil pomoči, tudi če je njegov problem videti brezupen.

Delo v trgovini je tako intenzivno, da ne dopušča več sindikalnih sestankov med delovnim časom. Kako pridete v stik z ljudmi?

Vse več sestankov organiziramo izven delovnega časa, tudi pozno popoldne in zvečer. Če so ljudje pripravljene priti na sestanek, tudi meni ni težko priti. Prav odzivnost naših članov in tudi drugih mi daje veliko poleta za aktivnost in energije mi skoraj nikoli ne zmanjka.

Nedavno je republiški odbor SDTS ocenil, da sindikat izpolnjuje načrtovane cilje, rešuje tudi najtežje probleme. Zakaj je sindikat, v katerem opravljate vlogo sekretarja, tako uspešen?

Mislím, da uspešnost izhaja iz visoke stopnje kooperativnosti vseh članov republiškega in izvršnega odbora. Iz ustvarjalnih in konstruktiv-

nih razprav nastajajo operativni sklepi, ki jih ni težko uresničiti. Na sejah se ne ukvarjamo (več) sami s seboj, ampak z uresničevanjem načrtovanih nalog. Za uspešnost našega sindikata so zaslužni tudi sekretarji območnih odborov našega sindikata, ki se v veliki večini identificirajo s SDTS. To je zelo pomembno, saj opravljajo naloge tudi za druge sindikate. Ker je med nami velika stopnja zaupanja, smo lahko uspešnejši od drugih. Veliko k temu prispeva predsednik Franci Lavrač, ki vodi naše seje v konstruktivno smer.

Katere akcije so zaznamovale letošnje leto?

Bilo jih je kar nekaj, vendar bi na prvo mesto postavil prizadevanje za bolj človeški delovni čas trgovin in trgovcev. Za ta strokovno zahtevni projekt sem bil tudi osebno zadolžen. Čeprav nekateri menijo, da smo pri tej nalogi opravljali Sizifovo delo, sem prepričan, da smo veliko dosegli in uspeli precej izboljšati liberalni pravilnik, ki je delodajalcem omogočal, da so imeli trgovine odprte kadar koli in ne glede na to, ali so zaposlenim trgovkam in trgovcem omogočali, da izkoristijo pravico do dnevnega, tedenskega in letnega počitka in zaposlenim plačujejo dodatke za delo v neugodnem delovnem času.

In kaj ste pri delovnem času konkretno dosegli?

Z argumenti smo izsilili spremembo preveč liberalnega pravil-

nika o obratovalnem času. Ponosni smo, da smo to dosegli brez demonstracij na ulicah in stavk. Na podlagi spremenjenega pravilnika so lokalni organi oblasti sprejeli tudi odloke o merilih za dežurne trgovine. Vse to ni bilo enostavno, saj nismo imeli za nasprotnike le preveč liberalnih oblastnikov, ampak tudi delodajalce, usmerjene le k povečevanju dobičkov. Tudi naši potrošniki so se v zadnjih letih zelo razvabili. Na opravljeno delo pri tej nalogi smo zelo ponosni. Mislím, da upravičeno, saj nam uspešnost priznavajo tudi nasprotniki.

Na državnih ravni ste to dosegli s pogajanjmi, kako pa ste svoje cilje uspeli doseči v občinah?

S svojo politiko smo bili nenehno prisotni v medijih. Poleg tega smo natisnili tudi veliko plakatov in poskrbeli, da so viseli na vidnih mestih po vsej državi. Poskrbeli smo torej za promocijo naše politike, zaradi česar smo lahko vplivali tudi na vsebino občinskih odlokov o merilih za dežurne trgovine. Ne nazadnje so naši sekretarji osebno sodelovali na sejah občinskih svetov in si prizadevali za uveljavitev naših stališč.

Kolegi iz Hrvaške, ki se srečujejo s podobnimi problemi, so nas povabili, da tudi njim pojasnimo, kaj in kako smo delali, da smo bili uspešni.

V naši državi je tudi več uspešnih trgovcev, še posebej Mercator. Kakšne odnose imate z upravo tega

tako nezaželeni v tem največjem trgovskem podjetju. Imamo prav?

Z upravo tega podjetja in tudi z njenim predsednikom je bilo res precej sporov, tudi nepotrebnih napadov. Niso hoteli razumeti, da ljudje, ki so se obračali na nas, v njihovi dijo iz svojega položaja drugače kot oni. Trgovke in trgovci iz tega sistema so opozarjali zlasti na delovni čas, velike delovne obremenitve, zvezi s tem pa tudi na neustrezno plačilo. Problemi so bili tudi pri do- ločanju presežnih delavcev in pri prevzemih delavcev.

Jankovič je imel in še ima izrazito negativen odnos do naših ciljev pri urejanju obratovalnega časa prodajaln. Zaradi tega je prihajalo do zelo ostrih konfrontacij, kar pa ni bilo nenavadnega, saj imamo vsaki svojo vlogo in svoje cilje.

Ste se z njim srečali tudi osebno ali ste se pogovarjali le prek medijev in njegovih sodelavcev?

Obveščen sem, da je Jankovič na sestanku vodstva sindikata Poslovnega sistema Mercator izrazil željo za pogovor z mano osebno. Ker sem tudi sam pristaša pogovarjanja, sem mu poslal predlog za pogovor. Do tega še ni prišlo, vendar mislim, da je za pogovor še čas. Če poda Jankovič spoštujem kot zakoniti širjenju tega poslovnega sistema, tema pa žal prihaja tudi do rešitve, ki niso vedno v dobro delavcev.

Ker iz tega podjetja ni novih vesti, je mogoče sklepati, da je v tem podjetju zdaj vse v redu. Lahko sklepamo, da ste bili tudi tu uspešni?

Ustanovitev sindikalne podružnice v E. Leclercu je bil zelo zahteven projekt, saj so nas delavci opozorili na veliko problemov. Probleme smo rešili tako, da smo vodstvu podjetja vsilili socialni dialog in vzpostavili partnerske odnose. Čeprav ožje vodstvo sprva ni hotelo o sindikatu nič slišati, smo si pridobili njegovo spoštovanje. Sindikat v tem podjetju dela dobro in zaupajo mu tudi zaposleni.

Z vodstvom E. Leclerca smo se dogovorili, da bomo v začetku prihodnjega leta začeli pripravljati podjetniško kolektivno pogodbo. Pomembno je tudi to, da vodstvo podjetja o vseh spremembah, ki bi lahko spremenile položaj zaposlenih, išče mnenje sindikata.

Medsebojni odnosi so se izboljšali tako daleč, da nas je vodstvo BTC podprlo pri prizadevanjih za spremembo pravilnika o obratovalnem času trgovin. Zagotovilo nam je tudi prostor za sindikalno pisarno, kjer

koži, saj so prejeli več različnih odločb in niso vedeli, pri čem so. Uspehli smo rešiti probleme presežnih delavcev in tudi delavcev, ki naj bi jih prevzeli drugi delodajalci. Mislím, da smo v sodelovanju s službami Emone Merkur v veliki meri ublažili posledice tega, da je novi lastnik zaprl več trgovin ali jih oddal drugim trgovcem. Ker vodstvo Emone Merkur ni opravilo niti najbolj nujnih pogovorov z delavci, smo se javno konfrontirali tudi z vodstvom tega podjetja.

Javni spor ste vodili tudi z vodstvom BTC. So se odnosi uredili tudi v tem podjetju?

Medsebojni odnosi so se izboljšali tako daleč, da nas je vodstvo BTC podprlo pri prizadevanjih za spremembo pravilnika o obratovalnem času trgovin. Zagotovilo nam je tudi prostor za sindikalno pisarno, kjer

Kakšne pogodbe vsiljujejo trgovkam

Na Jožeta Murka, sekretarja območnega odbora SDTS za Podravje, se je obrnila delavka, ki naj bi se zaposlila v podjetju Tarantela. V predlog njene pogodbe o zaposlitvi je delodajalec med drugim zapisal:

- da bo plača znašala 50.000 tolarjev + pet odstotkov od lastnega bruto prometa, izplačana bo bruto;
- da plača v primeru bolniške ali dopusta znaša 50.000 tolarjev ali bo povečana za indeks minimalnega osebnega dohodka;
- da pogodba neha veljati, če bo zaposleni v koledarskem letu zaradi boleznih odsoten 30 delovnih dni.

Murko je na ta primer opozoril enoto inšpekcije dela v Mariboru, Bartola pa je zaposlil, naj z njim seznaní glavnega inšpektorja za delo Boruta Brezovarja, kar je tudi storil.

Zahvala Sandiju Bartolu in Sindikatu delavcev trgovine Slovenije

Lani sem skupaj z več sodelavkami na krut način izgubila delo v podjetju Mercator SVS Ptuj. Zaradi tega smo psihično zelo prizadete in na tleh. Zadeva je sedaj na sodišču. Za vašo pomoč, ki mi v teh trenutkih veliko pomeni, se vam zahvaljujem!

Marija Volfgang

no podpri. Prišlo je tudi do pogovorov z vodstvom samostojnega sindikata podjetja Merkur. Prav mogoče je, da bo s tem sindikatom kmalu prišlo do tesnejše povezave.

V ZSSS je spet nekaj napetosti, ki se kažejo med drugim pri sprejemanju novega finančnega pravilnika. Kako gledate na to?

Razprti je v predsedstvu ZSSS nas zelo motijo. Kritično gledamo na kolege, ki na terenu postavljajo paralelne organizacije. Nekateri samovoljno spreminjajo tudi delitev članarine in deleže za ZSSS in območne organizacije. Ker se nismo uspeli dogovoriti o racionalnejšem organiziranju območnih organizacij, verjetno ne bo mogoče uveljaviti pravičnejšega sistema financiranja.

Ker smo v ZSSS drugi najmočnejši sindikat, občutimo odgovornost za ureditev razmer. Če nov predlog financiranja ne bo obveljal, bo naš sindikat proučil možnosti oblikovanja svoje strokovne službe tako na državnih ravni kot na območjih.

Franček Kavčič

Plačna politika za javni sektor usklajena

Kot nam je povedal Erih Šerbec, predsednik Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, so predstavniki sindikatov negospodarstva to sredo parafirali dogovor o načinu usklajevanja plač v javnem sektorju. Dogovor bo veljal za vse dejavnosti, za katere velja kolektivna pogodba za negospodarstvo. Kot smo obveščeni, dogovora nista podpisala predstavnika obeh sindikatov s področja izobraževanja (SVIZ in VIR), ki skušata pri vladi doseči še kaj več.

Po dogovoru se bodo izhodiščne plače v javnem sektorju v prihodnjem letu povečale za 6,3 odstotka. Povečanje bo izvedeno dvakrat, 1. januarja za 3,6 odstotka, avgusta pa za razliko do 6,3 odstotka, ki naj bi bila namenjena za zmanjšanje razlik med plačami. Drugega dela povečanja ne bodo deležni poslanca, funkcionarji, sodniki, zdravniki a Če bo rast cen življenjskih potrebščin večja od sedmih odstotkov, bo to upoštevano pri izplačilu plač za januar 2002.

Erih Šerbec meni, da je parafirani dogovor največ, kar so sindikati javnega sektorja lahko dosegli na pogajanjih. Prepričan je

tudi, da vsebina dogovora ne ogroža ne javnih financ ne državnega proračuna.

Na naše vprašanje, ali se bodo izhodiščne plače v javnem sektorju januarja povečale tudi zaradi rasti cen življenjskih potrebščin v drugi polovici letošnjega leta, je Šerbec povedal, da se ne bodo. Sindikati javnega sektorja so se namreč že dogovorili o enodstotnem povečanju plač s 1. novembrom. Za zaposlene v zdravstvu in socialni pa sta se sindikata dogovorila tudi za možnost napredovanja za en plačilni razred s 1. 1. 2001, do česar imajo pravico tisti, ki v zadnjih treh letih na podlagi pravilnika o napredovanjih niso mogli napredovati.

Po besedah Eriha Šerbca so sindikati javnega sektorja vse to podpisali, ker kar 13.000 zaposlenih v

javnem sektorju (v zdravstvu so to zlasti snazilke) z izhodiščno plačo, dodatki in koeficienti ne zasluži toliko, kot znaša minimalna plača, določena z zakonom. Zavodi zato 13.000 zaposlenim izplačujejo minimalno plačo.

Na podlagi parafiranega dogovora je vlada že pripravila zakon in ga vložila v državni zbor, ki naj bi ga potrdil še v tem tednu. F. K.

Dogovor o plačah v gospodarstvu še v zraku

Ta petek naj bi se nadaljevala pogajanja o plačni politiki v gospodarstvu. Mnenja socialnih partnerjev so različna zlasti glede usklajevanja plač z življenjskimi stroški. Poleg vlade tudi predstavniki delodajalcev zagovarjajo eno samo uskladitev plač v prihodnjem letu. Ker sindikati od januarske uskladitve, kot posledice rasti cen v letošnjem letu, ne morejo odstopiti, bo kompromis mogoče najti le pri novem načinu usklajevanja plač, ki naj bi veljal za prihodnje leto. Mogoče bo tudi minister za delo predlagal to, kar je Sindikat delavcev prometa in zvez sprejel že spomladi: avgusta naj bi vsi zaposleni prejeli enak dodatek – 4000 tolarjev. To bi omogočilo tudi zmanjšanje prevelikih razlik v plačah.

Lučka Böhm, svetovalka predsedstva ZSSS

Na zavodu ne bo mogoče dočakati upokojitve

Vprašanje: Delavec se je rodil 12. novembra 1946. Na zadnji dan letošnjega leta bo dopolnil 30 let 7 mesecev in 28 dni delovne dobe. Dokupil si je 1 leto 4 mesece in 24 dni pokojninske dobe na račun služenja vojaškega roka. Je oče štirih otrok. Uveljavil je leto dni posebne pokojninske dobe za čas skrbi za otroka v prvem letu njegovega življenja, ko sam ni bil v delovnem razmerju. Konec leta bo torej skupaj zbral 33 let in 22 dni pokojninske dobe. Njegov delodajalec je v težavah in določa presežne delavce. Kakšne možnosti ima delavec, če se znajde med odpuščenimi, da do upokojitve prejema denarno nadomestilo na zavodu za zaposlovanje? Kdaj se bo lahko upokojil?

Odgovor: Delavec še kar precej let ne bo izpolnil pogojev za uveljavitev starostne pokojnine. Star je šele 54 let, kar je za moškega premalo. Moški se namreč lahko najprej upokojijo šele, ko so stari vsaj 58 let. Edini izjemi sta beneficirana delovna doba in invalidska upokojitev. Pri starosti 58 let pa se moški lahko upokoji le, če hkrati zbere najmanj 40 let pokojninske dobe. Delavcu bo torej konec leta manjkalo še 7 let pokojninske dobe. Če mu bo le-ta nepretrgano tekla, bo polno pokojninsko dobo zbral 9. decembra 2007. Takrat bo star 61 let.

Res pa je, da bi se na račun štirih otrok lahko z nepolno pokojninsko dobo upokojil že, ko bi bil star 60 let in 8 mesecev oziroma 12. julija 2007. Za upokojitev brez polne pokojninske dobe mora namreč moški biti star vsaj 63 let. Če pa mati njegovih otrok soglaša, sme kot oče štirih otrok uveljavljati znižanje te starosti. Zaradi prehodnega obdobja je treba upoštevati, kolikšno znižanje

je možno v posameznem letu. Leta 2007 sme za 4 otroke zahtevati 28 mesecev znižanja. Ta možnost bi bila zanj posebej zanimiva, če zaradi kateregakoli razloga nikoli ne bi zbral polne pokojninske dobe.

Leta 2007 bo star 61 let. Tega leta pa bo za moške veljala tako imenovana polna starost 62 let. Ker je v njegovi pokojninski dobi tudi dokupljena doba na račun služenja vojaškega roka, se ne bo mogel izogniti odbitkom od pokojnine. Za vsak mesec upokojitve pred 62. rojstnim dnevom bi se mu do smrti od pokojnine odbijala po 0,2 odstotka, če bo ob upokojitvi star 60 let, oziroma po 0,15 odstotka, če bo ob upokojitvi star 61 let. Temu delavcu se bo torej krepko obrestovalo, da je ZSSS leta 1999 z vlado podpisala dogovor o pokojninski reformi. Brez tega dogovora bi odbitki znašali po 0,3 odstotka za vsak mesec.

Delavec nikakor ne more računati, da bo do upokojitve prejel denarno nadomestilo za primer brez-

PRAVNI SVETOVALKI

poselnosti. Koliko časa bo delavec upravičen do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, je odvisno od njegove starosti na dan prenehanja delovnega razmerja. Če se bo to zgodilo pred 55. rojstnim dnevom, bo upravičen do 18 mesecev nadomestila. Če se bo to zgodilo po 55. rojstnem dnevom, pa bo nadomestilo lahko prejel 24 mesecev. V času prejemanja nadomestila mu bo pokojninska doba tekla. Žal nadomestilo ni visoko. Osnova za odmero nadomestila je povprečna plača v 12 mesecih pred nastankom brezposelnosti. Od te osnove se prve 3 mesece nadomestilo odmeri v višini 70 odstotkov, kasneje pa v višini 60 odstotkov. Le če mu bodo ob prenehanju izplačevanja nadomestila do izpolnitve pogojev za upokojitev manjkala manj kot 3 leta (in seveda še vedno ne bo zaposlen), mu bo zavod za zaposlovanje ta tri leta plačeval še prispevek za pokoj-

ninsko in invalidsko zavarovanje (pod pogojem, da je slovenski državljan ali ima vsaj dovoljenje za stalno prebivanje ter delovno dovoljenje za nedoločen čas). Nadomestila pa mu ne bo več izplačeval.

Pod določenimi pogoji bi bil po prenehanju prejemanja nadomestila sicer nadaljnjih 15 mesecev upravičen še do denarne pomoči v višini 80 odstotkov zajamčene plače. Če pa bi mu do upokojitve manjkala manj kot 3 leta, bi se mu denarna pomoč izplačevala celo do upokojitve. Pogoji za pravico do denarne pomoči so: dohodki do največ 80 odstotkov zajamčene plače na družinskega člana (upoštevajo se vsi dohodki vseh družinskih članov). Žal denarna pomoč znaša še manj kot nadomestilo: 80 odstotkov neto zajamčene plače.

Velja se torej boriti za vsak mesec pokojninske dobe pri sedanjem ali kakem drugem delodajalcu.

Lidija Jerkič, univ. dipl. iur.

Arbitražni postopek

Arbitražni postopek se začne po neuspelem postopku pomirjevanja na predlog katerekoli zainteresirane

stranke. Hkrati s predlogom mora stranka, ki je sprožila postopek, imenovati tudi svojega arbitra in njegovo

Zaradi pritiskov delavcev so začeli reševati Aerodrom Maribor

Potem ko je stavkovni odbor Aerodroma Maribor na čelu z Božom Dobrškom postavil ultimatum in od pristojnih zahteval, naj uredijo ekonomski položaj delavcev ali letališče zaprejo, so se stvari vendarle začele premikati.

Najprej se je sestel nadzorni svet letališča, na katerem je v. d. direktorja Aleš Walland predstavil dve možnosti. Če bi podjetje najelo hipotekarni kredit za poplačilo plač in nekaterih starih terjatev, bi lahko izvedlo prisilno poravnavo in tako preživelo do naslednje sezone, ko bi letališče ponovno postalo zanimivo za čarterske polete. Če podjetje od treh občin ustanoviteljice ne bi dobilo soglasja za najetje kredita, po mnenju Wallanda za podjetje ni več rešitve. Člani nadzornega sveta so podprli predlog za uvedbo stečajnega postopka ali postopka prisilne poravnave.

Po seji nadzornega sveta so stekla pogajanja med vodstvom podjetja in stavkovnim odborom. Po njih je vodstvo Aerodroma Maribor občinam ustanoviteljicam (Maribor, Hoče Sliv-

nica in Miklavž na Dravskem polju) predlagalo uvedbo stečajnega postopka. Hkrati so se dogovorili, da bodo letališče zaradi tehničnih razlogov 21. decembra zaprli, delavce pa naj bi napotili na izrabo dopusta ali na čakanje.

Delavci so zadnjo plačo prejeli za september, tri mesece so prejeli minimalne plače in podjetje jim dolguje regres za letni dopust, polovico regresa za lanskoletni dopust in odpravnine, zato razumljivo niso več pripravljeni delati na lepe besede. Njihova ostrastališča so zelo vznemirila občine ustanoviteljice in pristojna ministrstva, saj so se takoj vključili v reševanje nastalih razmer. Že naslednji dan so se sestali predstavniki mestne občine Maribor, občin Hoče Slivnica in ministrstva za obrambo. Udeleženci sestanka so poudarili, da je v njihovem skupnem interesu, da do zaprtja Aerodroma Maribor ne bi prišlo. Občine ustanoviteljice si bodo prizadevale za prisilno poravnavo, pri tem pa pričakujejo pomoč obeh ministrstev.

Z ministrstvom za promet in zveze je Aerodrom Maribor že pred časom podpisal pogodbo, ki pa je ministrstvo doslej zaradi pomanjkanja sredstev ni spoštovalo. V kratkem lahko Aerodrom podpiše tudi pogodbo z ministrstvom za obrambo, ki je zainteresirano za uporabo tega letališča že v naslednjem letu.

Da bi Aerodrom Maribor ohranili, mu je po mnenju ustanoviteljev nujno zagotoviti normalen obseg dela. V zvezi s tem so podarili, da je osrednji slovenski letalski prevoznik ne glede na to, da je pretežno v državni lasti, osredotočen samo na eno letališče oziroma na eno regijo, namesto da bi pokrival celotno Slovenijo. Če v zvezi s tem ne bo sprememb, se bo ljudem s štajerskega konca prej kot slej postavilo vprašanje smiselnosti uporabe ljubljanskega letališča in slovenskega letalskega prevoznika. Ustanovitelji so posebej poudarili, da mariborsko letališče ne more biti problem treh občin, temveč je treba dogovor o njegovi perspektivi sprejeti na ustrezni ravni v državi. Izrazili so upanje, da bo do takšnega dogovora prišlo čim prej, sicer bo treba za delavce na letališču pripraviti socialne programe.

T. K.

vega namestnika. Arbitra in njegovega namestnika imenuje z liste arbitrov, ki so jo imenovala stranke kolektivne pogodbe dejavnosti. Nasprotna stranka mora svojega arbitra in njegovega namestnika z iste liste imenovati v 8 dneh po prejemu predloga. Če ju nasprotna stranka v tem roku ne imenuje, ju imenuje predsednik delovnega sodišča prve stopnje, ki bi bilo določena arbitraža. Predsednika in njegovega namestnika imenujeta stranki sporazumno. Če ne pride do sporazuma o določitvi predsednika in njegovega namestnika, ju imenuje predsednik delovnega sodišča prve stopnje, ki bi bilo pristojno, če ne bi bila določena arbitraža. Sodišče imenuje tudi člana, predsednika in namestnika z liste. Za spore, ki se nanašajo na kolektivne pogodbe, ki veljajo za celotno območje države, je krajevno pristojno Delovno in socialno sodišče v Ljubljani.

Arbitražni postopek v sporih med strankami kolektivne pogodbe je obvezen. Obveznost je procesna predpostavka za dopustnost sodnega postopka. Kadar je z zakonom oz. s kolektivno pogodbo določen postopek za mirno rešitev spora, je sodno varstvo dovoljeno samo pod pogojem, da je bil postopek arbitriranja predhodno sprožen in ni bil uspešen. Šteje se, da postopek za mirno rešitev spora ni bil uspešen, če med strankami ali udeleženci ni bil dosežen sporazum v 30 dneh od dneva, ko je bil sprožen (15. člen zakona o delovnih in socialnih sodiščih). Če je bil postopek uspešen in je bil sprejet sporazum ali odločba, je preizkus zakonitosti dovoljen le zaradi razlogov,

ki jih v 26. členu določa že omenjeni zakon.

Stranke kolektivne pogodbe so postopek odločanja arbitraže prepustile arbitražnemu svetu, ki ga bo določil v poslovniku o svojem delu. Zakon o delovnih razmerjih o postopku skoraj nima določb. Smiselno je mogoče uporabiti določbe zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju in zakona o delovnih in socialnih sodiščih. Ob upoštevanju obveznih določb iz zakona o delovnih in socialnih sodiščih lahko arbitražni svet samostojno oblikuje postopek. Lahko ga oblikuje na podlagi kakšnega drugega postopka, npr. pravnega. Predlog zakona o kolektivnih pogodbah, ki je v pripravi, predvideva smiselno uporabo določb zakona o delovnih in socialnih sodiščih, ki veljajo za kolektivne delovne spore, če se stranki ne dogovorita drugače.

Iz kolektivne pogodbe dejavnosti izhaja, da se postopek začne s predlogom. Predlog naj bi vseboval zlasti: ime arbitraže, na katero je naslovljen, navedbo strank v postopku, opis predmeta spora, dejstva, na katera vlagatelj predloga opira svoj predlog, dokaze, s katerimi se ta dejstva ugotavljajo in predlog, kako naj arbitražna odloči. Predlog lahko vsebuje tudi kompromisni predlog za sklenitev poravnave.

Poslovnik bo moral vsebovati zlasti določbe o vročanju predloga drugi stranki, o odgovoru nasprotne stranke, sklicevanju arbitražnega sveta, načinu vabljenja, vodenju zapisnika, zaslišanju strank, vodenju obravnave, odločanju, izdelavi odločbe, stroških postopka ipd.

DELAVSKA HRANILNICA d. d.
LJUBLJANA, Dalmatinova 4

OBČANI, SINDIKATI, DRUŠTVA, PRAVNE OSEBE,
TUDI V LETU 2001 VAM NUDIMO:

NAJBOLJŠE POGOJE VARČEVANJA

- rentno varčevanje T + 5,60 in T + 5,85 % s premijo hranilnice 10.000,00 SIT,
- varčevanje ŠTIPENDIJA DIJAK in ŠTIPENDIJA ŠTUDENT z obrestno mero od T + 4,30 % do T + 5,50%,
- stanovanjsko varčevanje MOJ DOM je bolj ugodno od državne stanovanjske sheme, mesečno obrestno premijo v znesku 10.000.00 SIT za prvih 500 varčevalcev pripeva hranilnica,
- druge oblike varčevanja z obrestno mero od T + 1,50 % do T + 5,50 %.

UGODNE POGOJE KREDITIRANJA

- nenamenski gotovinski krediti do 60 mesecev,
- namenski krediti od 60 do 120 mesecev,
- namenski krediti brez realne obrestne mere,
- stanovanjski krediti, vezani na varčevanje MOJ DOM.

Pričakujemo Vas na sedežu hranilnice v Ljubljani,
Dalmatinova 4, tel.: 01/30-00-200 ali
na sedežu podružnice v Mariboru,
Partizanska 3-5, tel.: 02/23-43-030.

Uprava hranilnice

Zgodba, kakršnih je v Mariboru veliko

“Kako že pravi Dudek: Še nikoli ni bilo tako, da ne bi nekako bilo. Zato človek nikoli ne sme obupati, tudi takrat ne, ko je najtežje,” pravi kovinar Stanko Krofič iz Maribora, ki je že leto dni brezposeln. “V življenju je lahko biti pameten takrat, ko človek nima problemov in ko vse teče kot po maslu. Umetnost življenja pa je v tem, da je človek pameten tudi takrat, ko je v težavah in ko mora biti sposoben s trdim delom, pridnostjo in prizadevnostjo rešiti probleme. Takrat se pokaže, kakšen človek je in koliko velja!”

Če je res tako, potem je Stanko Krofič mož in pol, saj se s problemi, ki mu jih prinaša dolgotrajna brezposelnost, spopada resno, odgovorno in s stisnjenimi zobmi, ob tem pa je ohranil tudi življenjsko vedrino in optimizem, brez katerega se človek ne more izvleči iz nobene težave.

Mladost ob tovarniških ograjah

Stanko Krofič je preživel mladost v industrijskem delu mesta ob Dravi, ko je bil Maribor še največji industrijski center v tedanji Jugoslaviji. “Že kot otrok sem se igral ob tovarniških ograjah, saj smo živeli v neposredni bližini Swatya, pa tudi do Metalne, Elektrokovine in drugih velikih tovarn ni bilo daleč. Že kot otroci in kasneje mladostniki smo bili ponosni na velika podjetja, ki so bili paradni konji slovenskega in vsega jugoslovanskega gospodarstva,” se spominja z nostalgijo.

Tako kot številni njegovi vrstniki se je mladi Stanko takoj po osnovni šoli zaposlil tam, kjer so delali že njegovi vzorniki – v Metalni nedaleč od delavskega naselja, kjer je preživel otroštvo. Dela je bilo takrat dovolj in celo preveč, zato so hodili Metalnini kadroviki po delavce tudi v druge republike in avtonomne pokrajine v tedanji skupni državi.

Po vojaščini je Stanko zapustil Maribor, saj si je našel izvoljenko drugje. Ko sta se s soprogo po dobrem desetletju skupnega življenja razšla, pa se je s sinom Ljubišo, ki ga je sodišče dodelilo njemu, na začetku osemdesetih let ponovno vrnil v Maribor in se zaposlil – kje drugje kot v Metalni. “Takrat je bilo v Metalni kot na mravljišču, saj je delalo v podjetju blizu 3500 delavcev.”

“Že v začetku osemdesetih let so se v tovarni začele kazati te-

žave, zato smo morali vedno več delati, norme so se dvigovale. Medtem ko sem sam delal v tovarni, je sin končal osnovno šolo ter se na Srednji kovinarski šoli v Mariboru usposobil za oblikovalca kovin,” pravi Krofič. “S sinom sva najprej živela pri moji mami. Ob koncu osemdesetih let pa mi je Metalna dodelila takrat še družbeno stanovanje.”

Sin se je odločil za očetovo pot

Ko je Stankov sin Ljubiša končal poklicno šolo, se je zaposlil – kje drugje kot v Metalni. Ko se je na začetku devetdesetih let vrnil od vojakov, je vse kazalo, da se bo za Stanka začelo lepše življenje, saj je bil sin pri kruhu, po-

Stanko Krofič: V Mariboru je težko najti delo, še zlasti kovinarjem. Upam, da bo naslednje leto bolje, saj se je število delovnih mest začelo ponovno vzpenjati.

Se bo v letu 2001 našlo delo očeta in sina?

leg tega je bil tudi priden in delaven.

Potem pa je prišlo do krize v Jugoslaviji, do razpada enotnega tržišča in na koncu še do agresije JLA na Slovenijo. “Ljubiša je odšel s svojo enoto teritorialne obrambe v Sentilj, kjer so naši fantje zaustavili agresorske tanke,” pravi kar malce ponosno Krofič. “Medtem ko se je Ljubiša boril za suvereno Slovenijo s puško v roki, sva bila doma z mamo zaskrbljena za njegovo usodo. Na srečo se je vse dobro končalo.”

Žal pa se ni vse tako srečno končalo za Metalno, ki je desetletja proizvajala žerjave in različno investicijsko opremo za nekdanji jugoslovanski trg in za izvoz. Zaradi krize na Bližnjem vzhodu, vojne med Iranom in Irakom, razpada Sovjetske zveze in vojne na Balkanu se je tovarni trg tako zožil, da je v sredini devetdesetih let morala Metalnina Tovarna investicijske opreme v stečaj.

“Ob stečaju Metalne TIO sva oba s sinom čez noč ostala brez dela. Delavci smo se ob pomoči sindikata SKEI na vse načine borili, da bi ohranili podjetje in da bi nam država priskočila na pomoč. Večkrat smo stavkali, zasedli smo križišče na Ptujski cesti, na koncu pa smo stavkali še pred

sodiščem. V času stavke je sin včasih cele noči stražil tovarno, da ne bi kdo povzročil škode, za katero bi odgovarjali delavci. Jaz pa sem mu na stavkovno stražo sredi noči nosil malico. Vendar pa vse skupaj ni nič pomagalo. Najprej več mesecev nismo dobili plače, nato je šlo podjetje v stečaj, delavci pa na borzo dela. Tam sva morala mesec in pol čakati na nadomestilo za čas brezposelnosti.”

Čez noč brez dela in dohodkov

Stanko Krofič in njegov sin Ljubiša sta čez noč ostala tudi brez dohodkov. Stankova mama jima s svojo skromno pokojnino ni mogla pomagati, zato sta morala zategniti pas. “Če nama ne bi priskočili na pomoč prijatelji in sosedje, ne vem, kako in kaj bi. V bloku je treba plačevati stanarino, elektriko, vodo in druge položnice, midva pa ob stečaju nisva imela niti prebite pare, saj pred tem nismo redno dobivali plač,” pojasnjuje Stanko. “V Mariboru je bilo takrat tudi nemoogoče dobiti kakšno priložnostno delo, še zlasti za kovinarje, saj je bilo na borzi preko 30.000 brezposelnih.”

“Nekdanji delavci Metalne smo ostali čisto sami, samo sin-

Ponovno v Metalni

Ko sta oče in sin dobrega leta zaman iskala novo delo,

jima je nasmehnila sreča. “Oba s sinom sva dobila službo v Metalni ECCE, ki je začela ponovno zaposlovati. Saj so naju poznali in so vedeli, da sva pridna delavca,” pravi Stanko Krofič.

Metalna ECCE je čedalje bolj uspešno poslovala, zato je bilo tudi dela dovolj. Tako je Stanko velikokrat delal tudi nadure, če je bilo treba. Predolgo je čakal na delo, da bi se ga sedaj branil.

“S sinom sva pridno poprijela za delo. Tako sva nadoknadila marsikaj, česar prej nisva zmogla,” pravi Krofič. “Tako sva mami, ki nama je takrat, ko nama je bilo najhuje, pomagala s svojo minimalno pokojnino, postopno na obroke kupila nov hladilnik, pralni stroj, štedilnik in peč na drva. Sin je šel živeti k mami, ki je potrebna pomoči. Pri meni v enosobnem stanovanju v bloku pa sva prav tako kupila nov hladilnik in pralni stroj, saj so bili vsi ti aparati potrebni zamenjave.”

Ko je že vse zopet kazalo, da se Stanku in njegovemu sinu nasmihajo boljši časi, pa je zopet

lo,” pravi kar malce užaljeno. “Vendar pa nimajo prav. Izkušeni lahko povem, da znamo starejši delavci večkrat bolje poprijeti za delo kot mlajši. Mlajši se zaletijo, nato pa jim poide moč. Starejši pa znamo delo dobro organizirati, razporediti, bolj smo odgovorni in še bi lahko našteval.”

Vključitev v javna dela

Za Stanka je bila prava poživitev, ko so ga letos spomladi vključili v javna dela – v sajenje in okopavanje hmelja. “Delo je bilo zares zelo težko, ker ga nisem bil vajen, vendar smo naredili vse, kar je bilo treba,” pravi. Zamerilo se mu je samo, da na koncu meseca ni dobil nič več, kot če bi doma čakal na delo. “Dobro pa je, da se delo v okviru javnih del šteje v pokojninsko dobo.”

Jesen so Stanka in njegovega sina vključili v javna dela za obiranje jabolk in grozdja. Tudi tokrat sta se odzvala in svoje delo

treščilo kot strela z jasnega. V stečaj je morala tudi Metalna ECCE.

Še enkrat – stečaj!

“S sinom sva ponovno čez noč ostala brez dela. Na srečo smo takrat dobili poplačanih nekaj tujcev iz stečajnega postopka za Metalno TIO. S pomočjo sindikata SKEI pa smo vložili tudi zahtevek jamstvenemu skladu,” pojasnjuje Stanko Krofič.

“Ker nisem imel visoke plače, prejmem na zavodu za zaposlovanje nizko denarno nadomestilo. Ko plačam vse položnice, mi ostane v žepu za življenje za ves mesec samo nekaj tisočakov,” pravi. “Da bi dodatno kaj zaslužil, pa ni nobene priložnosti. Poleg tega moram biti vsak dan do polne doma, da sem dosegljiv zavodu za zaposlovanje. Če bi me iskali in me ne bi našli, bi izgubil denarno nadomestilo. Kaj pa bi potem?”

Tako Stanko cele dopoldne preživlja doma v svojem enosobnem stanovanju in čaka, da bo kdo potrkal na vrata (telefona nima) in ga obvestil, da so mu našli delo. Kadar je mogoče, pa tudi sam hodi v kadrovske službe kovinskih podjetij in sprašuje za delo. “Večkrat mi namignejo, da sem prestar za to, da bi dobil de-

vestno opravljala do zadnjega dne. Če Stanko ne bo našel rednega dela, ga bodo, upa, morda ponovno vključili v kakšno javno delo. Do polne pokojninske dobe 40 let mu manjka še nekaj več kot dve leti delovne dobe. Če je ne bo uspel zbrati, še precej let ne bo mogel v pokoj. “Kako in kaj bom živel, ko mi bo ugasnila pravica do nadomestila, če prej ne najdem zaposlitve?” se sprašuje Stanko. Upa, da se bodo v Metalni ponovno izboljšale razmere in da bosta s sinom, ki prav tako kot oče tudi še vedno išče zaposlitev, morda v njej dobila novo delo.

Novo upanje

“Slišim, da se je začelo v Metalni in v Mariboru zopet povečevati število delovnih mest, da gre torej gospodarstvu na bolje. Upam, da se bo v naslednjem letu ponovno našlo delo tudi zame in za mojega sina, saj sva oba pridna in znava poprijeti za delo. Zato se novega leta že kar veselim, pa tudi veselo ga bom pričakal. Če človek hoče biti pripravljen za delo, ne sme biti zagrenjen in čemerer, pač pa optimističen in dobro razpoložen, ali ne? Sicer pa, ali ni rekel že Dudek, da še nikoli ni bilo tako, da ne bi nekako bilo.”

T. K.

Sindikalna lista

December 2000 Gospodarske dejavnosti Javni sektor*
(temelj je SKP (nekdanje
za gospodarstvo) negospodarstvo)
SIT SIT

Prvi del

1. Dnevnice		
– cela dnevnic	(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00 4.012,00
– polovična dnevnic	(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00 2.005,00
– znižana dnevnic	(od 6 do 8 ur)	1.218,00 1.397,00
2. Kilometrini	(od 27. 6. 2000 dalje)	49,83 49,83
	(od 22. 8. 2000 dalje)	47,91 47,91
	(od 5. 9. 2000 dalje)	48,81 48,81
	(od 19. 9. 2000 dalje)	50,13 50,13
	(od 2. 11. 2000 dalje)	52,80 52,80
	(od 14. 11. 2000 dalje)	49,86 49,86
3. Ločeno življenje*		76.902,00 58.562,00
4. Prenosišče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 7. 2000)		
– po SKPGD (na delovni dan)	582,00	582,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade		
– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	57.912,00	49.232,00
– za 20 let	86.868,00	73.848,00
– za 30 let	115.824,00	98.464,00
2. Odpravnina ob upokojitvi	384.512	577.674
	oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje	oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje
3. Solidarnostne pomoči*		
– po SKPD – ob smrti delavca	115.354,00	98.464,00
– ob smrti v ožji družini	57.677,00	–
4. Minimalna plača (od 1. 8. 2000)	80.783,00	80.783,00
5. Zajamčena plača	42.456,00	42.456,00
6. Regres za letni dopust		
– najmanj	107.712,00	
– ali največ	134.712,00	107.712,00
	(70 % povprečne slovenske plače)	

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

Strokovna služba ZSSS

Če je sindikat prepričljiv, članstvene manjka

Črnomaljski Danfoss je med najhitreje rastočimi podjetji pri nas, v njem pa hitro raste tudi število članov SKEI

“Od leta 1992, ko smo začeli s peščico zaposlenih, petdeset do šestdeset nas je bilo, je do danes kolektiv narasel na 1107 delavcev,” je povedal Jerman.

In rasti menda še ni konec?

Ne, še se bomo širili. Govori se o gradnji nove tovarne tu poleg, ki bo zaposlila še 200 ljudi. Če ne bi v Belo krajino prišel Danfoss, bi bilo v črnomaljski občini bolj žalostno, saj so druge firme kar po vrsti propadale in brez dela je ostalo veliko ljudi. Na primer sosednje podjetje, Belt, je pred leti zaposlovalo tudi okrog 1300 ljudi, danes pa jih ima še med 150 in 200.

V Danfossu je trenutno 1107 zaposlenih, od tega tretjina ali 326 žensk, moških pa 781. Sindikat ima 850 članov in število narašča iz meseca v mesec.

Kako pa to, saj je sindikat v današnjih podjetjih skorajda nezazelen?

Vodstvo seveda ne nasprotuje dejavnosti sindikata v podjetju. Zaposleni pa se lahko ob številnih primerih prepričajo o koristnosti članstva v sindikatu. Na primer: sindikat je v podjetniški kolektivni pogodbi uspel izboriti določilo, da plače nikoli ne bodo za manj kot deset odstotkov višje od pazožne kolektivne pogodbe. Zdaj so višje za skoraj 12 odstotkov, kar je za naš konec veliko. Povprečna bruto plača v podjetju je 157.000 ali 104.000 tolarjev neto. Najmanjše plače v neto zneskih so okoli 90.000 tolarjev. V Beli krajini so zelo uspešna podjetja redka, prevladujejo tekstilna, kjer so plače zelo nizke. Delavci, ki prihajajo k nam, se čudijo, ko dobijo, če delajo še nadure, skoraj dvakrat toliko kot v prejšnjem podjetju. In so mnogi zelo zadovoljni.

Res pa je delovni tempo pri nas oster, kajti na našo srečo je povpraševanje po kompresorjih veliko. Zato delamo celo v štirih izmenah.

Seveda pa plače niso idealne. Še najmanj sem zadovoljen z višino najnižjih razredov saj bi najnižji moral biti na ravni minimalne plače, pa je niti pri nas, kljub 12 odstotkov višjim plačam glede na pazožno kolektivno pogodbo, še ne dosega. Prav tako nisem zadovoljen z vrednotenjem dela v četrti izmeni. Morda zato, ker sem v njej sam delal nekaj let in vem, kakšen napor je to za delavca in koliko pri tem izgublja tudi njegova družina. Pogosto sem predlagal, naj bi v kolektivni pogodbi više ovrednotili delo zaposlenih v četrti izmeni. Odgovarjali so mi, da je v četrti izmeni zaposlenih tako malo delavcev, da se samo zaradi njih ne splača spreminjati zakona.

Kaj pa trinajsta plača? Minule dni je bil pravi čas za dogovor z upravo glede nje.
V našo kolektivno pogodbo smo uspehi kot

Ivo Jermanu, predsedniku SKEI v črnomaljskem Danfossu, teče drugi mandat na tem položaju in zadnji dve leti je profesionalni predsednik sindikata. Predsednik je bil tudi pred približno desetimi leti, v času, ko se je zapletala in potem srečno razpletla kriza tovarne Gorenje kompresorji v Črnomlju. Tovarno je pred propadom rešilo podjetje Danfoss, ki jo je odkupilo in začelo del svoje proizvodnje prenašati iz Nemčije v Črnomelj. Tovarna se zdaj hitro širi, zaposluje vse več ljudi, prav tako naglo pa raste tudi število članov SKEI v tej tovarni.

edini vnesti določilo, naj bo trinajsta plača obvezni del plačnega sistema, torej jo je podjetje obvezno izplačati vsako leto. Izplačuje se po dogovoru s sindikatom, torej se vsako leto pogajamo o njeni višini.

Letos smo se dolgo pogajali in na koncu izborili za trinajsto plačo znesek 55.000 tolarjev neto za vsakega zaposlenega. Postavili smo sicer višjo zahtevo, na koncu pa malo popustili mi, malo uprava in udarili v roke pri tej vsoti. Lani smo dobili nekaj čez 30.000 tolarjev; ker pa je podjetje v letošnjem letu zelo povečalo proizvodnjo in prodajo, smo v sindikatu videli v tem dobro osnovo za našo zahtevo.

Pogajamo se tudi o višini regresa, kjer prav tako dosežemo izplačilo višjega zneska od

Ivo Jerman: Zakaj narašča članstvo? Vodstvo delovanju sindikata ne nasprotuje, delavci pa se lahko na številnih primerih prepričajo o koristnosti članstva v sindikatu.

najnižjega možnega. Letos smo dobili 140.000 tolarjev bruto. Poskušamo iztržiti, kar se da, moram pa priznati, da gre včasih precej na trdo; uprava čvrsto stoji za svojimi argumenti.

Delavci se verjetno lahko prepričajo o koristnosti sindikata tudi na drugih področjih, mar ne?

Dejavnost sindikata je zelo raznolika in včasih zelo težko opravilo. V Danfossu se je v sorazmerno kratkem času zaposlilo veliko novih delavcev, ki so prišli iz različnih okolij, od zasebnikov, večjih podjetij, z zavoda za zaposlovanje, mnogi razočarani.

Pogosto me ti delavci prosijo za pomoč pri

reševanju težav, ki jih še niso rešili s prejšnjimi delodajalci. Večinoma gre za neizplačane regrese in za napake pri izpisu delovnih let in podobnega. Ta vprašanja rešujemo s pomočjo sekretarja dolenjsko-belokranjskih sindikatov v Črnomlju Jožefa Kočevarja, in moram reči, da večino problemov uspešno rešimo.

Včasih prihaja tudi do notranjih trenj med delavci, kolektiv je mlad, povprečna starost je 32 let in trenja med mladimi so pogosta. Te gladimo v sindikalni pisarni, obrišemo tudi kako solzo.

Ali so vzroki za napetosti v delovnem času? Morda tičijo v odnosu vodij in vodstvenega kadra do delavcev?

Ne gre za samo delo ali za odnos vodstvenih delavcev. Pri nas sicer vlada delovna disciplina, in mladega človeka je najo težko navaditi, zlasti nekoga, ki še ni pridobil pravih delovnih navad. Zato je prihod v drugačno okolje, kot so ga ti delavci bili vajeni, tudi lahko posreden vzrok za kak spor.

Koliko je bolniških odsotnosti z dela v Danfossu?

Prav pred kratkim sem dobil podatek, da jih je okoli 5,4 odstotka, vendar je treba upoštevati, da je zdaj zima, ko so boleznih gostejše. Poleti je bolniških okoli štiri odstotke ali nekaj več.

Sindikat nudi ponavadi tudi razne oblike pomoči delavcem v stiski.

Vsak delavec, ki je na bolniški nepretrgoma več kot tri mesece, dobi po določilu iz kolektivne pogodbe od firme do 150.000 tolarjev.

Nekateri sicer menijo, da s tem spodbujamo k bolniškim, toda jaz mislim, da je delavec, ki je tri mesece na bolniški, prav gotovo bolan.

Sindikat je lani prevzel tudi urejanje kolektivnega nezgodnega zavarovanja in se kar uspešno dogovoril z zavarovalnico. Ljudem se denar, ki ga za nezgodno zavarovanje dajejo od plače, v primeru nezgode kar dobro povrne. Seveda smo spet bili deležni očitka, da spodbujamo naraščanje bolniškega staleža, vendar mislim, da ga s tem ne.

Kako uporabljate denar, ki vam ostaja od zbrane članarine?

Ostaja nam 40 odstotkov zbrane članarine. To porabljamo za razne namene. Od predlani zbiramo del članarine za pridobitev sindi-

dikalnih počitniških zmogljivosti. Lani je sindikat najel prikolice na Krku, Rabu, Pagu in v Selcah; ter iz članarine omogočil še 20-odstotni popust. Lani smo kupili tudi apartma v Čateških Toplicah. V ta namen smo po pogovoru s člani najeli petletno posojilo. Apartma je poln poleti in pozimi, kar sicer ni čudno glede na število članov. Za prihodnje leto smo najeli še en apartma pri Zadru in še iščemo podobne apartmaje ob hrvaški obali.

Sindikat prireja tudi tradicionalni piknik za člane ob Kolpi. Letos smo prvič poskrbeli zanj v celoti sami; člani izvršnega odbora smo tri dni in tri noči, kot se reče, kuhali lovski golaž za 700 ljudi v naši kuhinji. Potem smo 'zrihtali' prosto popoldne in noč, kar je bilo sredi največjega dela dokaj težko, da so se lahko člani udeležili piknika. Tudi to pritegne kakega delavca, da se včlani v sindikat.

Kaj če pride k vam v sindikalno pisarno nečlan potožit, da se mu je zgodila taka ali drugačna krivica?

Pomagam; nimam srca, da bi ga odbil, in marsikaterega delavca sem s to gesto pritegnil v sindikat. Ljudje se zavedo koristnosti sindikata šele zadnji trenutek, ko njegovo pomoč potrebujejo ali občutijo. Vedno pravim, hvala bogu, če ne potrebujem sindikata in njegove pomoči. Če pa jo, vem, kje jo lahko brez pridržkov dobim.

Kako visoko greste lahko po lestevici vodstva, kadar naletite na težavo, ki je v skupini delavcev ni mogoče rešiti?

Najprej se pogovorim z mojstrom, potem z oddelkovodjem, in, to moram poudariti, v vsakem trenutku grem lahko k direktorju. Ni se mi treba najavljati vnaprej. Direktor se zaveda moči 850 članskega sindikalnega telesa. Seveda veliko težav rešimo že na oddelkih.

Ali sindikat člane kaj obdaruje za novo leto? Članom damo darilne pakete in nekateri tudi ob tem menijo, da zapravljamo sindikalno članarino, vendar gre ves ta denar delavcem, članom. Članarina se torej vrača skoraj v celoti, razen tekočih stroškov za delovanje sindikata. Če kdo potrebuje nekaj deset tisočakov na hitro, mu pomagamo iz članarine. Damo pa tudi solidarnostno pomoč v primerih, ko jo dovoljuje zakonodaja. Imamo tudi blagajno vzajemne pomoči, s posojilom do 100.000 tolarjev. Posojilo je mogoče najeti tudi preko Delavske hranilnice, od združitve belokranjske in dolenjske območne sindikalne organizacije sredi leta pa naši člani imajo možnost pridobitve finančne pomoči tudi v Novem mestu. Pogodimo se za kake poceni ozimnice, za katere nekateri trdijo, da so ostanki socializma, vendar mi pri tem še vedno vztrajamo. Za osmi marec obdarimo naših nekaj več kot 300 naših delavcev z darilom in rožico.

Kako je poskrbljeno za dobro vzdušje v kolektivu? V mislih imamo razne prireditve, dogodke, ki povečajo dobro razpoloženje in občutek pripadnosti podjetju, kot so družabna srečanja, razna interna delovna tekmovanja, možnosti napredovanja, izobraževanja.

Vzdušje in občutek pripadnosti kolektivu povečuje tudi uprava z dogovorom s sindi-

katom o višjih plačah in o redni trinajsti plači. Omogočeno je tudi napredovanje na plačilni listi. Zaposleni imamo vse možnosti za dodatno izobraževanje; podjetje ga tudi finančno podpira. K dobremu počutju vplivajo tudi malenkosti, na primer zelo dobro urejena prehrana med delom, pa ob glavnem še kratki odmori med delom itd. Pogovori med mojstri in delavci o morebitnih težavah delavcev so pogosti; prav tako ne vem za primer, da bi mojster nahlulil kakega delavca.

Sindikat in firma vsako leto skupaj prirejata 'danfosijado', športno srečanje delavcev Danfossa. Prireditev organizira sindikat, stroške pa si delimo s podjetjem.

Danfossijada, piknik, novoletno srečanje; ni slabo.

Ivan Starešinič: Čeprav je naša tovarna relativno nova in modernizirana, opremljena in čeprav smo pomanjkljivosti varstva pri delu sproti odpravljali, nas je že poskus izdelave ocene tveganja prepričal, da bo treba še marsikaj izboljšati.

Danfossijada je za ves kolektiv, sindikalno srečanje in sindikalna obdaritev članov ob novem letu pa za člane sindikata, saj stroške pokrije sindikalna blagajna.

Ali se pripravljate na prostovoljno pokojninsko zavarovanje?

Vodstvo podjetja je na to pripravljeno, o tem smo se že večkrat pogovarjali, zmenili pa smo se, da bomo do konca januarja zbrali ponudbe. Ne želimo hiteti, počakali bomo na prve izkušnje in predvidevamo, da bi šli v to zavarovanje junija prihodnjega leta. O tem, koliko premije bo dalo podjetje, koliko pa bo morda moral prispevati vsak posameznik, pa se bomo še dogovorili.

V podjetju smo edini sindikat, zato dogovori ne bodo težavni. Marsikje, kjer je sindikatov v podjetju več, kot v podjetjih v okolici na primer, si ti pogosto nasprotujejo samo zato, ker so "drugačnih barv".

Novi zakon o varstvu in zdravju pri delu močno vpleta sindikat. Čez pol leta bo zakon v uporabi; podjetja bodo morala imeti poročilo o varnosti in oceno

tveganja. Kaj lahko s sindikalnega stališča poveste o pripravah na ta dva dokumenta v firmi?

Sam sodelujem pri različnih projektih, ki se tičejo izdelave ocene tveganja. Začeli smo s poskusno izdelavo ocene tveganja za dvajset delovnih mest po vsej firmi. Sicer pa skrbi za področje varstva in zdravja pri delu Ivan Starešinič s pomočjo zunanje pogodbene firme.

Ivan Starešinič dela kot vodja energetike in je pooblaščenec za varstvo pri delu.

Kako je v podjetju poskrbljeno za varnost in zdravje pri delu? Glede na to, da je bil del tovarne zgrajen šele pred nekaj leti, je bilo za zdravo in varno delo verjetno poskrbljeno že s projektom?

Zelo smo zadovoljni, da imamo takšnega lastnika. Za varstvo okolja in za zdravje ter varnost pri delu je zelo dobro poskrbljeno. Posebno nevarnega ali škodljivega dela pri nas ni, vsako slabost v sistemu pa se podjetje trudi takoj odpraviti. Pri sestavi kompresorjev ne sme biti prahu, tudi temperatura se mora zaradi tehnoloških zahtev gibati v določenih mejah poleti in pozimi. Nekaj vročine je na žarilnih pečeh, vendar jo skušamo odpraviti, in je nekaj hrupa tiskalnic, ki pa jih bomo v kratkem vse izolirali. Vendar je hrup že zdaj pod mejo 85 decibelov, ki jo kot najvišjo dopustno priporoča Evropska unija.

Novi zakon o varstvu in zdravju pri delu pri vas torej ni povzročil panike.

Seveda ne, vendar se kljub novi tovarni še vedno najde kako neprimerno delo. Odpravljanju tega je novi zakon dal še nov polet, čeprav smo že do zdaj vse takšne ugotovljene slabosti takoj odpravljali. Na manganski fosfatirnici na primer je bila nevarnost, da delavec pade v kopal pri nalivanju kemikalij. Vodstvu smo opisali težavo in le-to je takoj ukazalo postaviti zaščito. Stala je 50.000 mark.

Smisel ocene tveganja je, da predvidi, kaj vse se lahko delavcu na njegovem delovnem mestu pripeti, in da se to pravočasno prepreči. In že s prvimi ocenami tveganja se je pokazalo, da bo treba marsikaj izboljšati.

Zanimivo je, da se da varnost kljub novi tovarni še vedno izboljševati.

Seveda, in to, da vodstvo ukrepa na pobude zaposlenih in sindikata, tudi več zadovoljstva zaposlenih na delovnem mestu.

Ali delavci potrebujejo kakšno posebno opremo pri delu?

Na nekaterih delovnih mestih so predpisani zaščitni delovni čevlji s kovinsko kapico in ti delavci jih imajo. V začetku jih nihče ni imel, pa nas je nekaj nesreč opozorilo in izučilo. Vsi delavci dobijo tudi zaščitne obleke in majice s kratkimi rokavi za poletje.

Ali delavci nosijo delovne obleke in majice pral domov?

Ja, to perejo doma. To po novem zakonu ni pravilno in bo treba spremeniti. Ocene tveganja kažejo, da bo treba opraviti vrsto manjših sprememb v sistemu varovanja zdravja zaposlenih. Vendar ne bodo potrebne velike spremembe, saj je tovarna nova. Pri nas denimo na delovnem mestu ni dovoljeno kaditi in so za to določeni prostori. V tovarni zelo skrbimo za čistočo in red, saj umazani in neurejeni proizvodni prostori naredijo na morebitnega kupca ali partnerja zelo slab vtis.

Seja republiškega odbora Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije

Ekonomski položaj delavcev v zdravstvu se je izboljšal, vendar premalo

Sredi decembra so člani republiškega odbora na seji v Mariboru pregledali opravljeno delo v letošnjem letu in naloge v naslednjem letu. Prisluhili so tudi informaciji o spremembi pravilnika o financiranju in finančno-materialnem poslovanju Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije.

Sekretar Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije **Jože Korošec** je v odsotnosti predsednika **Eriha Šerbca**, ki je sodeloval na pogajanjih o plačni politiki na državni ravni, delovanje sindikata ocenil kot uspešno, saj je izvedel vrsto nalog in aktivnosti za izboljšanje ekonomskega in socialnega položaja delavcev v zdravstvu. Poleg tega je sindikat tvorno sodeloval pri delu

ZSSS. Med najbolj odmevne akcije, ki jih je ta sindikat letos izvedel skupaj z drugimi sindikati v dejavnosti zdravstva, zagotovo sodi priprava in izvedba opozorilne stavke. Stavka je uspela, saj se je tudi po njeni zasluzi ekonomski položaj delavcev vendarle začel izboljševati, čeprav manj, kot si delavci in sindikalisti želijo. Ob stavki so delavci zahtevali povišanje plač za več kot 20 odstot-

kov, dejansko pa so se povišale samo za okoli 6,5 odstotka.

Korošec je omenil tudi letošnje igre Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva v Beli krajini, na katerih so na sodelovali udeleženci iz domala vseh zavodov.

Po Koroševih besedah je bilo tudi letos najtežje sindikalnim zaupnikom v zavodih, kjer je jedro sindikalnega delovanja. Zato gre najraje za območnim organizacijam, ki jim pomagajo po strokovni plati, vsa zahvala. Leto, ki prihaja, za sindikaliste po Koroševih besedah ne bo nič lažje od letošnjega.

Člani republiškega odbora so pozitivno ocenili delovanje Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije v letošnjem letu.

Za krmilo države je poprijela nova vladna kolicija, ki ima v državnem zboru močno večino, zato lahko sama izglasuje domala vsak zakon. K temu je treba prišteti še proračunske težave, ki bodo zagotovo vplivale na socialni dialog in na pripravljenost vlade za izboljšanje ekonomskega položaja delavcev v zdravstvu. Vendar pa člani in zaupniki Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva ne mislijo vreči puške v koruzo, še naprej se namej ravajo odločno boriti za izboljšanje ekonom-

skega položaja vseh delavcev v zdravstvu. Sindikalnim zaupnikom se je za njihovo delo v zavodih in za prispevek k skupnim akcijam zahvalila tudi podpredsednica **Darinka Augušter**. Dejala je, da je ravno od sindikalnih zaupnikov v zavodih najbolj odvisno, kako bo Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije deloval v bodoče. Opozorila je na problem članarine. Če bi jo dvignili s sedanjih 0,6 odstotka na cel odstotek, bi morda nekateri člani presedlali h konkurenčnim sindikatom, kjer je nižja. Opozorila je tudi

na problem nečlanov, saj pravice, ki jih izbori sindikat, uživajo vsi zaposleni. Vsekakor pa razdrobljenost slabi moč sindikatov, zato bi si morali prizadevati za njihovo tvorno sodelovanje in enoten nastop.

Podpredsednik **Sergej Čas** je opozoril, da ne bi smeli izgubiti ambicije, da se Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije razširi na še kakšen zavod. Izrazil je upanje, da se bo temu sindikatu še kdo pridružil, če bo tudi v bodoče deloval tako uspešno kot doslej.

Člani republiškega odbora so v razpravi delovanje sindikata ocenili pozitivno. Le **Marko Štuhec** je opozoril na nekatera še odprta vprašanja soupravljanja v zavodih: kakšno težo in pomen imajo denimo sindikalni referendumi v zavodih; kako uspešno je delovanje delavskih poverjeništev.

Vse pa je zanimalo tudi, kakšne so možnosti za izplačilo nagrad ob koncu leta, ki si jih delavci v zavodih po celoletnem naporu in zavzetem delu zaslužijo. V zvezi s tem vprašanjem v zavodih ni enotnega pristopa in prakse. V vsakem zavodu si bodo sindikalni zaupniki prizadevali doseči, kar je mogoče, za mnenje pa bodo zaprosili tudi priznane pravne strokovnjake za plačno politiko.

T. K.

Kaj od novega leta pričakujejo delavci v zdravstvu in socialnem skrbstvu?

Letošnje leto je bilo za zaupnike in člane Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije zelo zahtevno. Ob koncu leta smo nekaj izmed njih povprašali, kako gledajo na letošnje leto in kaj pričakujejo od naslednjega.

Majda Ernecl, Velenje: V Domu za varstvo odraslih v Velenju je 73 zaposlenih in prav vsi smo člani sindikata zdravstva in socialnega skrbstva. Letošnje leto je v našem zavodu minilo povsem običajno, saj imamo delavci plače in druge pravice urejene po kolektivni pogodbi. Da bi se plače povečale, je naš sindikat na državni ravni organiziral opozorilno stavko, ki smo se ji pisno pridružili tudi v našem zavodu. Stavkati pa zaradi narave našega dela nismo mogli. Sicer pa smo mnogo vprašanj, ki so bila zapisana med stankovnimi zahtevami, pri nas rešili postopoma in s pogajanjmi z vodstvom zavoda. Upam, da bomo s strpnim dialogom reševali vsa odprta vprašanja tudi v bodo-

če. Pa še to: letos je šla v pokoj dolgoletna direktorica zavoda **Helena Imperl**, ki se ji sindikalisti želimo zahvaliti za korektno in dobro sodelovanje.

Marko Štuhec, Maribor: V Zavodu za zdravstveno varstvo Maribor se vedno znova srečujemo z istim problemom: čeprav prizadevno ter uspešno delamo in ustvarjamo soliden dohodek (86 odstotkov dohodka ustvarimo na trgu), imamo kot delavci javnega zavoda vsi, razen tistih z doktorskim nazivom, slabe plače. To bi radi spremenili. Da bi si delavci v zdravstvu izborili višje plače, smo pripravili opozorilno stavko, ki pa je le delno uspela, zlasti če dosežke primerja-

Novo leto ne bo nič lažje od letošnjega

mo s tem, kar je za svoje člane dosegel Fides. Vse kaže, da nas tudi pod novo vlado in ministrom v naslednjem letu čakajo boljši časi. Zaskrbljeni smo, da bo predvidena investicija še dodatno negativno vplivala na rast naših plač. Da bi delavcem omogočili soupravljanje, bomo morali v naslednjem letu v zavodu ustanoviti delavsko predstavništvo. Naj povem še to, da vztrajamo, naj nam zavod plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje.

Nives Ozbič, Sežana: Delavci Socialno zdravstvenega zavoda Dutovlje imamo vse pravice urejene po kolektivni pogodbi. Letošnje leto je v zavodu minilo uspešno, saj smo delali prizadevno in dosegli lepe delovne rezultate. Dobro je tudi sodelovanje med sindikatorji in vodstvom zavoda. Opozorilni stavki za višje plače v zdravstvu smo se seveda pridružili. V zavodu smo pripravili zbor delavcev, na katerem

smo delavce podrobno seznanili s stankovnimi zahtevami. Po stavki so se izboljšale le nekatere stvari, večjih premikov pa še ni. Najbolj problematične so preizkušnje izhodiščne plače.

Jože Korošec, Maribor: Letošnje leto je bilo za sindikat zdravstva in socialnega skrbstva precej težko. Glavni problem so bila pogajanja o kolektivni pogodbi naše dejavnosti, do katerih dolgo ni prišlo, zato smo jih morali izsiliti z opozorilno stavko. Za cilj smo si zadali povečanje plač za 24 odstotkov, delavci pa le četrtino tega. V sindikatu si prizadevamo, da bi povečali izhodiščne plače, vendar smo letos dosegli nekakšen četrtrinski uspeh. Naslednje leto bo verjetno še težje, saj bo nova vlada, ki ima v državnem zboru močno večino, trd pogajalec. Seveda pa se bomo v našem sin-

dikatu še naprej borili za zastavljene cilje.

Maja Bodihna, Nova Gorica: V Goriških lekarnah v Novi Gorici v letošnjem letu kakšnih večjih problemov nismo imeli, saj vodstvo in sindikat probleme, ki se porajajo, rešujeta v dialogu in spriti. Vodstvo spoštuje kolektivno pogodbo. Problem pa je, ker v lekarnah ne moremo povečati plač, čeprav poslušamo uspešno. To bi radi spremenili. Na sindikalni sceni pa

je prišlo do ustanovitve sindikata farmacevtov. Zdaj smo se zaposleni razdelili na dva sindikata in lahko pride do nesoglasij med nami. Naš sindikat se bori za izboljšanje ekonomskega položaja vseh zaposlenih v zdravstvu, farmacevtom pa samo za svoje člane. Škoda bi bilo, če bi to oslabilo pogajalsko moč sindikatov.

Janez Matkovič, Metlika: V Domu počitka v Metliki imamo za-

posleni plače in druge pravice urejene po kolektivni pogodbi dejavnosti. Opozorilna stavka za višje plače je uspela, vendar pa smo v odnosu do zdravnikov drugi zdravstveni delavci iztržili premalo. Zdravniki nas vedno prehitujejo, ker so pač nosilci dejavnosti. Kdo ve, morda pa se jih pogajalci na drugi strani malce bojijo? Od naslednjega leta verjetno ne smemo preveč pričakovati, da ne bi bili čez leto dni preveč razočarani.

Darinka Augušter, Maribor: V Splošni bolnišnici Mari-

bor smo v letošnjem letu dosegli pričakovane rezultate. Zavod v glavnem spoštuje kolektivno pogodbo, dodatno pa smo se letos uspeli dogovoriti za počitniške zmogljivosti v Termah Čatež. Opozorilno stavko smo tudi uspešno izvedli. Z njo smo sicer iztržili premalo. Želimo si, da bi neuresničene zahteve uveljavili

v naslednjem letu. Od novega parlamenta in vlade pa si želimo, da z novimi zakoni delavci ne bi izgubljali pravic, ki jih imamo. Čeprav smo sindikati v zdravstvu zelo razdrobljeni, kar slabi našo skupno moč, se bomo zoper to borili.

T. K.

AZBEST UBIJA ZAHRTNO

Pravice zaradi azbesta obolelih krajanov, družinskih članov delavcev in bivših delavcev niso urejene

Pravice ljudi, ki so oboleli zaradi smrtonosne azbestne bolezni, so le na videz urejene. Pravice so namreč vezane na verifikacijo poklicne bolezni pri posameznem delavcu. Res je, da je bila azbestoza priznana za poklicno bolezen že v nekdanji državi Jugoslaviji. Toda šele od leta 1997 ima Slovenija pravilnik o določitvi poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu, ki olajšuje izpeljavo postopka verifikacije poklicne bolezni in s tem uveljavitve višjih pravic iz obveznega zdravstvenega in invalidskega zavarovanja ter odškodninski zahtevek za izgubljeno zdravje. Od takrat ti postopki tečejo za delavce, ki so še zaposleni pri delodajalcu z azbestno proizvodnjo. Problem nastane, kadar je delavec menjal službo. Težave so tudi zato, ker azbestna bolezen izbruhne pogosto šele, ko je delavec že upokojen. Mnogi upokojenci in bivši delavci pa se tako ali tako sploh ne zavdajo, da umirajo zaradi azbestne bolezni, in torej svojih pravic sploh ne uveljavljajo.

Tudi družinski člani delavcev pogosto obolevajo zaradi azbestnega prahu, ki ga delavci nosijo domov na obleki in v laseh. Zaradi azbestnih bolezni pogosto umirajo tudi krajanji, ki stanujejo v bližini tovarne z azbestno proizvodnjo, saj veter zanaša azbestni prah na njihove domove. Družinski člani in krajanji sploh ne morejo uveljavljati diagnoze poklicne bolezni, ker pač nikoli niso bili zaposleni v azbestni proizvodnji. Ostane jim le dolgotrajno tožarjenje za odškodnine na sodiščih, za kar marsikdo zaradi bolezni nima več moči.

Lučka Böhml

Vir: Mednarodni posvet o zmanjšanju posledic izpostavljenosti azbestu, Nova Gorica, 9. novembra 2000

Zenska leta

“Dragi, kaj misliš, koliko sem stara?”
 “Če te poslušam, mislim, da jim imaš trinajst, če te pogledam, pa vidim, da sem se uštel za kakšnih petdeset let!”

Zenska leta – drugič

“Oprostite, gospa, ali vas lahko vprašam, koliko ste stari?”
 “Po postavi jih imam 18, po očeh 15, po prsih pa 25. In koliko let bi mi prisodili vi?”

“Toliko, kot znaša seštevek vaših let po postavi, očeh in bokih skupaj ...!”

Zenska leta – tretjič

“Naš sosed pa je zares neotesan. Vprašal me je, koliko sem stara!”
 “Pa mu menda ja nisi povedala po pravici?”
 “Kje pa! Samo zabrusila sem mu, da bi mu moja profesorica na učiteljski pred drugo svetovno vojno primazala klofuto, če bi jo vprašal kaj tako neotesanega!”

Humoreska

“Fantje, ali ste že kaj pisali dedku Mrazu?” je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi smeje povprašala kuharica Špela. “Če mi še niste, hitro staknite glave in se dogovorite, kaj bi imeli radi jutri, ko je zadnji delovni dan v tem letu, za malico. Če ne boste pohiteli, vam dedek Mraz ne bo mogel ustreči.”

“Bravo, Špela!” smo zaklicali vsi v en glas in zaploskali. Skladiščnik Rudi pa je nadaljeval: “Špela, ti si v tem podjetju in tej deželi še edina, ki ti ni vseeno, kakšne želje imamo. Vsi drugi se nanje počvižgajo, da ne rečem še kaj gršega ...”

“Eh, fantje, jaz bi vam z veseljem izpolnila vse želje, če bi bilo to v moji moči,” je vzdihnila Špela. “Žal pa ni tako! Kljub temu pa me zanima, kaj bi pisali dedku Mrazu, če bi verjeli vanj.”

“Jaz si želim, da bi mi dedek Mraz prinesel kakšno lepo mlado punco!” se je zarezal kurir Peter.

“Pacek packasti, samo na grdobije misliš,” je užaljeno dejala Špela. “Sicer pa sploh ne vem, kaj bi ti z mlado punco, saj se že tvoja žena ob tebi dolgočasi ...”

“Fantje, ne izzivajte Špele, drugače bomo jutri za malico zopet jedli ričet,” je z dvignjenim prstom dejal rezkar Vili. “Bolje, da povemo, kar nas je vprašala!”

“No, pa začnimo!” je pribil strugar Lojze. “Špela, jaz si želim za okoli 20 do 25 odstotkov višjo plačo, saj z letošnjimi plačami vsi skupaj že letos slabo živimo, kaj bo šele naslednje leto. Želim si, da bi dedek Mraz nam vsem prinesel povišanje izhodiščnih plač vsaj do minimalne plače.”

“Tvoja želja je razumna in dovolj skromna, zato jo dedek Mraz sprejme!” je dejala Špela in si nekaj zapisala na listek papirja. “Kaj pa si želiš ti, Vili?”

“Če ne omenjam želje, o kateri je govoril že Lojze, si najbolj želim, da bi v našem podjetju v naslednjem letu bolje poskrbeli za zdravje in varnost pri delu. V letošnjem letu so se poškodovali štirje delavci, zato me je včasih že prav strah priti na delo,” je odgovoril Vili. “Posebej si želim, da bi ob mojem stroju namestili varnostno ograjo, za katero prosim že tri leta, vendar zanjo ni nikoli denarja. Prav tako pa ne bi imel nič proti, če bi me podjetje poslalo na kakšen seminar iz varstva pri delu.”

“Vili, tudi tvoja želja je tehtna in utemeljena, zato jo dedek Mraz sprejme!” je ponovno dejala Špela in si nekaj zapisala na košček papirja.

“Jaz pa si želim, da bi naslednje leto dobili regres za letni dopust izplačan v gotovini in ne v bonih,” je zdaj že z resnim glasom dejal kurir Peter. “Letos sem bil prisiljen za bone, ki smo jih dobili za regres, kupiti gradbeni material, ki še vedno stoji pred hišo. Za to, da bi peljala otroke na morje, pa z ženo nisva imela denarja!”

“V redu! Dedek Mraz sprejema tudi tvojo željo!” je dejala Špela in naskrivaj ponovno nekaj zapisala na svoj košček papirja.

“V našem oddelku pa si najbolj želimo novo opremo,” je dejal Cene iz razvoja. “Tehnologija, s katero delamo, bolj sodi na odpad kot v razvojni oddelek podjetja. Če ne bomo dobili novih strojev in tehnologije, kmalu ne bomo več sposobni proizvajati za izvoz v države Evropske unije.”

“Zelo dobro, Cene!” je vzkliknila Špela. “Tudi tvojo željo bo dedek Mraz upošteval!”

“Kar nerodno mi je povedati, vendar kar je res, je res,” je začela svoje želje pojasnjevati Sonja iz računovodstva. “Jaz pa si ne želim nič, kar bi bilo povezano z našo tovarno in našim delom, pač pa si

želim nov kostim. Svetlo rdečega! Murinega! Moj stari kostim je že tako zdelan, da mi je v njem nerodno hoditi na roditeljske sestanke.”

“Odlična želja!” je vzkliknila Špela. “Kdor pošteno dela, si zasluži tudi pošteno plačilo, ki mu omogoča dostojno življenje! K dostojnemu življenju sodobne ženske pa sodi tudi dober kostim! Sonja, dedek Mraz sprejema tudi tvojo željo!”

“Če je tako, imam tudi jaz eno željo,” se je oglasil mizar Tone. “Želim si nov avto clio. Stari jugo je že tako razmajan, da se z njim kmalu ne bom več mogel voziti v službo.”

“Lepa želja,” je komentirala Špela. “Tudi to željo dedek Mraz sprejema!”

“Hm, hm ...” je zamišljeno odkimal Vili. “Kdo ve, kaj bi si za dedka Mraza zaželel naš direktor? Eno hišo je podedoval, za dve je nakradel, vikend si je zgradil sam, novega BMW-ja ima na lizing od podjetja, tovarno si je v procesu privatizacije prisvo-

jil, na dopuste hodi še samo v eksotične prekomorske države, za svojo plačo pa je tako poskrbel, da je poln denarja. Tolarji in marke mu gledajo iz vseh žepov. Le kaj si takšen človek še lahko želi?”

“Hi, hi, hi ...” se je zahihital Peter. “Naš direktor si najbolj želi, da njegova žena tudi v naslednjem letu ne bi zvedela za njegovo ljubico, hi, hi, hi.”

“V tem primeru bo dedek Mraz raje uslišal željo njegove žene, da bi zvedela, kaj ji mož počne za hrbtom,” je dejala Špela. “So še kakšne želje?”

“Jaz si želim, da bi nam delavcem novi zakon o delovnih razmerjih prinesel malce več pravic, kot jih imamo dandanes,” je previdno dejal računalnikar Rajko. “Predvsem pa si želim, da bi tiste pravice, ki nam jih bo dal zakon, morali zares vsi spoštovati. Dandanes pa delodajalci delavcem vsepovprek kršijo pravice, četudi so zapisane v zakonih ali kolektivnih pogodbah.”

“Točno tako je!” je vzkliknil Peter. “Zato si jaz želim tudi, da bi nova vlada spoštovala ustavno določilo, ki pravi, da je Slovenija socialna in pravna država.”

“Jaz pa imam še eno željo. Želim si ...” je ponovno začel Lojze.

“Nehaj, Lojze!” je vzkliknila Špela. “Dovolj bo! Vseh želja ni mogoče uresničiti v enem letu!”

“Špela, ti se obnašaš, kot da si zares dedek Mraz,” je dejal Rudi. “Ali nam misliš zares uresničiti vse želje, ki smo ti jih zaupali?”

“Seveda!” je energično dejala Špela. “Vse vaše želje sem si zapisala in jih bom popoldne predstavila na izvršnem odboru sindikata v našem podjetju. Na osnovi vaših želja bo sindikat napisal konkretne in argumentirane zahteve oziroma naloge, ki izhajajo iz njih, ter jih poslal dedku Mrazu!”

“Na koga konkretno pa bo naslovljeno pismo dedku Mrazu?” smo presenečeno povprašali vsi v en glas.

“Na koga le – na tebe, Lojze, pa na vaju, Vili in Rudi, pa na tebe, Sonja. Na vse nas!” je pojasnila Špela.

“Zakaj pa bo pismo dedku Mrazu naslovljeno na vse nas?” smo vsi kar ostrmeli od presenečenja.

“Ali doslej niste vedeli, da v tej deželi delavci nimamo nobenega dedka Mraza in da smo lahko dedki Mrazi samo sami sebi? Samo tisto, kar si bomo s pomočjo sindikatov izborili, bomo dobili in niti za mišjo dlako več!” je energično dejala Špela. “Zato mi verjemite: če bomo delavci v letu 2001 enotni in odločni v borbi za svoje upravičene in dobro argumentirane zahteve, potem bo dedek Mraz izpolnil vsaj del naših želja, sicer pa bomo kot nespametni otroci ostali kratkih rokavov in praznih rok!”

Iz dnevnika delavca Jožeta

Dedek Mraz

DELAVSKA HRANILNICA d. d.
LJUBLJANA, Dalmatinova 4

Skupaj z Vami smo hoteli in uspeli.

Računamo na Vas tudi v letu 2001.

Enkratno sodelovanje naj postane še bogatejše.

Čas je potrdil, da smo dobro sejali.

Naj se ponovi kar je bilo dobrega, slabo pozabimo.

Ostanimo zvesti skupni poti.

Želimo Vam tople božične in novoletne praznike in leto 2001 naj Vam bo naklonjeno.

Jože Stegne, predsednik uprave

Listina o temeljnih pravicah vsebuje novosti tudi za Slovenijo

Listina o temeljnih pravicah EU, podpisali so jo v Nici 7. decembra, jasno opredeljuje nedeljivost političnih, civilnih, socialnih in sindikalnih pravic kot človekovih pravic. Glede na sedanje stanje v državah članicah je listina v nekaterih delih nov dosežek. Vključitev sindikalnih pravic, pravice do obveščanja in posvetovanja z delavci, enakosti in nerazlikovanja, prepoved dela otrok, zdravje in varnost pri delu in svoboda gibanja, pomeni za nekatere države članice začetek spreminjanja razmer.

Večina držav članic ni ratificirala popravljenih (revidiranih) Evropske socialne listine, v kateri so nekatere od prej navedenih pravic že zapisane. V večini držav velja Evropska socialna listina iz leta 1961, ki ni več sodobna. Pravica delavcev do obveščanja in posvetovanja je zapisana v popravljeni Evropski socialni listini, ki pa je večina držav članic ni potrdila. V Nemčiji so pravni predpisi o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij jasni in dajejo delavcem precej pravic, v Veliki Britaniji pa delavci iz medijev zvedo, da bodo v kratkem zaprli tovarno, v kateri delajo, in bodo zato izgubili delo.

Listina zagotavlja priznavanje sindikalnih pravic na vseh ravneh, tudi na ravni Evropske unije in na čezmejni ravni. Pravica do svo-

bodnega sindikalnega delovanja ne glede na državne meje pa v listini ni dobila svojega mesta.

V prihodnosti bo treba rešiti tudi vprašanje, ali naj bo listina le politična deklaracija, kar danes je, ali pravno zavezujoča. Od nastanka junija 1999 do podpisa decembra 2000 je listina odsev zmožnosti oz. nezmožnosti držav članic, da spremenijo razmere doma.

Slovenija je potrdila popravljen Evropsko socialno listino iz leta 1995, podpisala in potrdila je tudi vse pomembne mednarodne dokumente s področja človekovih pravic. Ker naša ustava jamči, zakoni pa zagotavljajo izvedbo teh pravic, bi lahko rekli, da za Slo-

venijo ni skoraj nič novega. Novost je predvsem pravica do sindikalnega delovanja, obveščanja in posvetovanja z delavci prek državnih meja, novost je tudi pravica do kolektivnih pogajanj prek nacionalnih meja.

Po osamosvojitvi naše države je prišlo do bistvenih sprememb pri razumevanju pravic, naslednji korak pa je njihovo uresničevanje v praksi. Pravice je treba uveljaviti tako, kot so zapisane, in storiti vse za njihovo uveljavitev. Tudi z razumevanjem nekaterih pojmov imamo težave. Problemi so tudi z enakostjo vseh pred zakonom, prepovedjo diskriminacije (razlikovanja), ki vključuje tudi vse tiste, ki se nahajajo na ozemlju naše države.

Uresničevanje listine o temeljnih pravicah bo odvisno od reorganizacije in bodoče ureditve Evropske unije. Nova podoba unije je odvisna od tega, ali bo nova listina dovolj vplivala nanjo.

Metka Rokсандić

SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Vse kar mora vedeti Slovenec – jutrišnji državljan EU

Kakšna je zastava Evropske unije?

Odgovor: Evropsko zastavo sestavlja dvanajst zlatorumenih zvezd, postavljenih v krogu na modri podlagi. Število zvezd, v nasprotju z zastavo Združenih držav Amerike, ne izraža števila držav članic Evropske unije. Številka dvanajst je namreč prastara prispevka popolnosti (na primer: dvanajst mesecev, dvanajst dnevni ur, dvanajst nočnih ur, dvanajst apostolov, dvanajst Heraklejevih del itd.). Krog pa je simbol povezanosti in nerazdružljivosti.

Vir: publikacija Slovenija v Evropski uniji, Urad vlade za informiranje, avgust 2000

SLOVENIJA
Doma v Evropi

